

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Pěstounská péče: Motivace přijetí dítěte a vliv na rodinu

Tereza Kalenská

Bakalářská práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza Kalenská**
Osobní číslo: **H14598**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Pěstounská péče: Motivace k přijetí dítěte a vliv na rodinu**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se ve své bakalářské práci bude zabývat formami pěstounské péče a motivací pěstounů k přijetí dítěte do rodiny. Bude také zkoumat, jak pěstounská péče ovlivnila vztahy v rodině a životy pěstounů. Bakalářská práce bude založena na sociálně antropologickém výzkumu mezi pěstounskými rodinami; stěžejními metodami výzkumu budou formální i neformální rozhovory, přímé pozorování a epizodická biografie.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUBLEOVÁ, V., A. VÁVROVÁ, L. VRÁNOVÁ a J. FRANTÍKOVÁ. 2011. Základní informace o náhradní rodinné péči. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s.

MATĚJČEK, Z. 1999. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál.

MATĚJČEK, Z. 1994. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. Praha: Portál.

MATĚJČEK, Z. 1989. Rodiče a děti. 2. vyd. Praha: Avicenum.

MATĚJČEK, Z., J. KOLUCHOVÁ. 2002. Osvojení a pěstounská péče. Praha: Portál.

MOŽNÝ, I. 2002. Sociologie rodiny. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství.

SKUPNIK, J. 2010. Antropologie příbuzenství: příbuzenství, manželství a rodina v kulturněantropologické perspektivě. Praha: Sociologické nakladatelství.

ŠKOVIERA, A. 2007. Dilemata náhradní výchovy. Praha: Portál.

ZEZULOVÁ, D. 2012. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Tereza Hyánková, Ph.D.

Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

31. března 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2017

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.
 Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
532 16 Pardubice, Studentská 04

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Pěstounská péče: Motivace k přijetí dítěte a vliv na rodinu“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 17. 3. 2017

Tereza Kalenská

Poděkování

Děkuji všem mým výzkumným rodinám, které se podílely na této práci. Především za jejich vstřícnost a cenné informace, bez kterých by tato práce nevznikla.

Dále velké díky patří vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Tereze Hyánkové, Ph.D, nejen za její odborné vedení práce ale také za její cenné rady a podmětné připomínky, kterými mě usměřňovala po celou dobu práce a vždy mě dokázala podpořit.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině, která při mně stála a podporovala mě po celou dobu studia.

Děkuji

Název

Pěstounská péče: Motivace přijetí dítěte a vliv na rodinu

Anotace

Bakalářská práce se bude zabývat pěstounskou péčí a motivací pěstounů k převzetí dítěte do péče. V prvních kapitolách se budu věnovat formám pěstounské péče, které existují, rodinám, které mají s pěstounskou péčí zkušenosti a celkovým procesem pěstounské péče. V dalších kapitolách se budu zabývat motivací pěstounů k přijetí dítěte do rodiny, co vedlo pěstouny k rozhodnutí vzít si dítě do pěstounské péče, nebo co ovlivnilo jejich rozhodování a jaké měli předchozí zkušenosti nebo informace o pěstounské péči, jak pěstounská péče ovlivnila vztahy v rodině a samotné životy pěstounů, jakými nepředvídatelnými situacemi si rodina prošla během pěstounské péče a s jakými potížemi se rodina musela vyrovnávat.

Klíčová slova

náhradní rodinná péče, pěstounská péče, motivace, rodina, dítě

Title

Foster care: Motivation for adoption of the child and the impact on the family

Annotation

The Thesis will focus on the foster care and on the motivation of foster parents to adopt or take in care a child. The first part of the work is dedicated to existing forms of the foster care, especially to experienced families and also the whole process. In the following chapters, the concentration is on the motivation of foster parents to accept a child into their family.

Furthermore this section will cover, what has been the motive for the decision to adopt and what all the foster parents had to take into consideration during the decision making process.

Moreover, this part will study the previous experiences and to what extent the parents has been informed before the whole process. The paper also emphasise how foster care might influence the relationships within the family and the foster parents themselves. At the last the study will describe if the family had to deal with any unexpected occurrences and what kind of difficulties the family had to overcome.

Key words

foster care, motivation, family, child

Obsah

ÚVOD.....	- 11 -
1. Metodologie.....	- 13 -
1.1. Použité metody.....	- 13 -
1.2. Získávání respondentů	- 14 -
1.3. Mé výzkumné pěstounské rodiny	- 16 -
1.4. Etika	- 18 -
2. Rodina a příbuzenství.....	- 20 -
2.1. Příbuzenství.....	- 21 -
3. Pěstounská péče.....	- 23 -
3.1. Dávky pěstounské péče.....	- 24 -
3.2. Pěstounská péče na přechodnou dobu.....	- 26 -
3.3. Statistické údaje	- 27 -
4. Motivace	- 28 -
4.1. Klasifikace motivů	- 29 -
4.2. Nedostatková motivace	- 31 -
4.3. Homeostatický model	- 32 -
4.4. Altruismus.....	- 33 -
4.5. Syndrom prázdného hnízda.....	- 34 -
5. Motivace pěstounů k přijetí dítěte do rodiny.....	- 37 -
6. Vliv pěstounství na rodinu	- 41 -
7. ZÁVĚR.....	- 46 -
Zdroje.....	- 48 -
Seznam příloh	- 51 -

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Mé výzkumné rodiny.....	- 16 -
Tabulka č. 2: Příspěvek na úhradu potřeb dítěte.....	- 24 -
Tabulka č. 3: Odměna pěstouna.....	- 25 -
Tabulka č. 4: Příspěvek při převzetí dítěte.....	- 26 -

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Maslowova pyramida potřeb - 31 -

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá pěstounskou péčí, konkrétně motivací k přijetí dítěte do rodiny. Toto téma jsem si vybrala hned z několika důvodů. Problematika pěstounské péče mě vždy velmi zajímala a v posledních letech se o ní mluví čím dál tím více, například v souvislosti s transformací ústavní péče neboli deinstitucionalizací, která by měla „nahradit“ kojenecké ústavy či dětské domovy. Cílem této transformace je přesun péče o děti v těchto ústavních zařízeních do „domácí péče“. Proto také vznikla pěstounská péče na přechodnou dobu, jejímž cílem je postarat se o dítě v domácím prostředí do doby, než je biologický rodič schopen starat se o dítě, nebo dokud se pro dítě nenajde nová, vhodná rodina.

Dalším důvodem výběru tohoto tématu byla situace v mé rodině, kdy si mí blízcí příbuzní vzali do pěstounské péče dvě děti. V tu chvíli jsem začala přemýšlet o věcech, které řeší každý, kdo chce o pěstounskou péči zažádat. Jsou to například věci v souvislosti s žádostmi, nebo všemi přípravnými kurzy, kterými budoucí pěstouni musí projít, anebo celkovou motivací k pěstounské péči. Jsem si vědoma, jak velké rozhodnutí to je, a proto jsem se rozhodla jít tímto směrem a zkoumat právě motivaci pěstounů k přijetí dítěte do rodiny. Vím, že úhlů pohledů na pěstounskou péči je mnoho, mě ale nejvíce zajímá tento pohled. Zajímají mě pocity a prožívání uchazečů při samotném rozhodování se o pěstounské péči. Můj zájem také vzbuzuje průběh celého procesu, než je dítě svěřeno do péče a následné začleňování dítěte do rodiny, ale i reakce okolí, či změny, které po přijetí dítěte v rodině nastanou.

V této práci jsem se tedy zaměřila na rodiny, které mají, nebo měly zkušenost s pěstounskou péčí dlouhodobou, nebo pěstounskou péčí na přechodnou dobu. Jsou to tři rodiny. První z rodin má v péči dva chlapce na dlouhou dobu. Druhá rodina má také v péči dva chlapce na dlouhou dobu a třetí rodina je v programu pěstounské péče na přechodnou

dobu a v momentálně se o žádné dítě nestará. V předešlých měsících se starali o miminko do 6 měsíců věku a později o dva chlapce – sourozence z důvodu rozjednaného správního řízení.

Výzkumné šetření s rodinami probíhalo v domácím prostředí rodin, kdy jsem každou rodinu několikrát navštívila. Šetření probíhalo formou neformálních a polostrukturovaných rozhovorů, které jsem se snažila vždy směřovat k motivaci pěstounské péče a celkové situaci v rodině po svěřením dětí do péče. Následně jsem zkoumala adaptaci dítěte a změny v rodině v souvislosti vztahů mezi partnery, či blízkou rodinou.

1. Metodologie

1.1. Použité metody

Bakalářská práce je založena na sociálně antropologickém výzkumu mezi pěstounskými rodinami, stěžejními metodami byly neformální a polostrukturované rozhovory, nezúčastněné pozorování a epizodická biografie.

Metodu nezúčastněného pozorování jsem použila při návštěvě rodiny, kdy jsem pozorovala celý chod domácnosti, způsob komunikace mezi členy rodiny, rozdělení prací při běžném fungování. Při setkání s rodinou, které neprobíhalo v domácím prostředí, jsem sledovala, jakým způsobem spolu členové rodiny mluví, navazují řeči na sebe, potvrzují navzájem vyřčené věci, nebo jejich potřebu tělesného kontaktu během rozhovoru. I tyto postřehy byly důležité k ucelení získaných informací.

Spolu s nezúčastněným pozorováním jsem také prováděla neformální a polostrukturované rozhovory. Mým cílem bylo dozvědět se o životě pěstounů před pěstounskou péčí a o situacích, které je vedly k rozhodnutí přijetí dítěte. Jaké nastaly změny, nebo jak se změnil chod domácnosti, vztahy v rodině, ale také vztahy mezi oběma pěstouny po převzetí dítěte do péče a jak je oni sami interpretují. Před setkáním jsem měla připravené okruhy témat, kterých jsem se během rozhovoru chtěla držet. Vždy jsem začala položením otázky, která nás nasměrovala, a takto jsme pokračovali. Jak uvádí H. Jeřábek: „*Správně položená otázka musí být teoreticky (vědecky) relevantní (významná) a empiricky smysluplná. Musí mít vztah k systému pojmů zkoumaného prostředí i k systému pojmů testované teorie*“ (Jeřábek, 1992: 33).

Záměrně jsem při rozhovorech využívala spíše metody volných rozhovorů, kdy jsem něco zmínila a vyčkávala, jak na to pěstouni odpoví a kam až „zabrousí“ a následně jsme

pokračovali tímto směrem a prohlubovali původní informaci. Tato metoda se ukázala jako velmi přínosná, protože jsem se dozvěděla i takové věci, na které by mě nenapadlo se vyptávat. Ve většině případů byly tyto informace ve výsledku stěžejní.

Další metodou je epizodická biografie, která se zaměřuje na určité období života jedince. Mě nejvíce zajímalo období života jedince právě v průběhu pěstounské péče. Neopomíjela jsem ale i období před převzetím a to hlavně v souvislosti se zrozením „nápadu“ pěstounské péče ze strany pěstounů. Zajímala jsem se ale také o životy dětí, které byly dány k pěstounské péči. U zkoumaných rodin se ukázalo, že právě tento „nápad“ se rodil mnohem dříve, než o tom začali mluvit a zjišťovat potřebné informace. Během setkání s rodinami jsem si dělala jak písemné poznámky, tak i hlasové nahrávky. Z těchto záznamů jsem následně dělala přepisy. K pochopení důležitosti přesně zpracovaných získaných informací ve vyřčených věcech jsem použila studii D. Silvermanna, o které mluvil v knize *Ako robíť kvalitatívny výskum* (Silvermann, 2005).

Je velmi důležité vnímat jen to, co informant říká a nepřidružovat k věci vlastní názor. Pro mě to bylo velmi obtížné v případě setkání s jednou z výzkumných rodin, kterou znám již několik let; vždy jsem se ale snažila zaznamenat opravdu jen to, co jsem si ze setkání odnášela, aniž bych do toho vnášela své názory a zkušenosti z pohledu blízké osoby.

1.2. Získávání respondentů

Terénní výzkum jsem prováděla ve spolupráci se třemi rodinami, které jsem oslovila.

Rodina 1 – Manželé Alena a Adam mají v dlouhodobé pěstounské péči dva chlapce ve věku pět a šest let. Chlapce mají v péči od prosince 2015. Tato rodina je mi blízká, znám ji několik let. S rodinou jsem tedy v kontaktu nejčastěji.

Rodina 2 – Manželé Blanka a Bohumír mají v dlouhodobé pěstounské péči dva chlapce ve věku rok a půl a tři roky. Chlapci byli svěřeni do péče od února 2016. S touto rodinou jsem se poprvé setkala na školení pro pěstouny, které jsem v rámci příprav bakalářské práce navštívila. Již z prvního setkání jsem měla dobrý pocit, protože manželé byli velmi bezprostřední a vstřícní. Domluvili jsme se tedy na spolupráci při psaní mé bakalářské práce.

Rodina 3 – Manželé Cecilie a Cyril jsou pěstouny na přechodnou dobu. V péči měli již tři děti. Chlapce od narození do šesti měsíců věku a následně dva sourozence ve věku tři a deset let. S touto rodinou jsem se spojila na základě doporučení. Důležité pro mě bylo získat již v první fázi důvěru rodin. Byla jsem proto s nimi v kontaktu před návštěvami, ale i po nich. Naše setkání jsem vždy začala příjemným tématem, aby opadl prvotní ostych informátorů a abych navodila příjemnou atmosféru. Začali jsme tedy obecnými informacemi o pěstounské péči a postupně jsem získávala osobnější a hlubší informace. Snažila jsem se informátory nelimitovat příliš často pokládanými otázkami. Jedno ze setkání proběhlo i v nedomácím prostředí, avšak na škodu to dle mého názoru nebylo, rodina se chovala velice přirozeně, mluvila zcela otevřeně a nemůžu říci, že by nás okolní dění nějak ovlivnilo.

1.3.Mé výzkumné pěstounské rodiny

Tabulka č. 1

Pěstounská rodina	Forma pěstounské péče	Počátek pěstounské péče	Věk pěstounů	Počet vlastních dětí	Počet dětí v pěstounské péči
<u>Rodina 1</u> manželé Alena a Adam	dlouhodobá pěstounská péče	Prosinec 2015	Alena 52 let, Adam 39 let	Alena – 3 děti	2 děti
<u>Rodina 2</u> manželé Blanka a Bohumír	dlouhodobá pěstounská péče	Únor 2016	Blanka 46 let, Bohumír 53 let	společné 2 děti	2 děti
<u>Rodina 3</u> manželé Cecílie a Cyril	přechodná pěstounská péče	Prosinec 2015	Cecílie 45 let, Cyril 55 let	společné 2 děti	momentálně žádné dítě v péči

- Rodina 1 – Manželé Alena a Adam.** Tato rodina poskytuje pěstounskou péči dlouhodobě. Paní ve věku padesát dva let, momentálně pracuje jako OSVČ – již 12 let, dříve pracovala několik let na poště. Pán ve věku třicet devět let, je zaměstnancem Českých drah. Paní má své vlastní tři děti. Dceru – ve věku třicet čtyři let, a dva syny- ve věku třicet let a dvacet šest let. V tuto chvíli má tři vnoučata a čtvrté „na cestě“ . Pán děti nemá. Rodina toužila po společném potomkovi. Manželi jsou jedenáct let, oslavili ale patnáct let společného života. Již v době, kdy se brali, mluvili o společném potomkovi. Z důvodu péče o děti paní a souhry osudu však nebyla vhodná příležitost. Roli hrál také věk a zdravotní stav paní. Dokonce podstoupili umělé oplodnění, které nebylo úspěšné. Momentálně se rodina dlouhodobě stará o dva chlapce ve věku pět a šest let.
- Rodina 2 – Manželé Blanka a Bohumír.** Tato rodina poskytuje pěstounskou péči dlouhodobě. Paní ve věku čtyřicet šest let, dříve pracovala jako kuchařka ve školní

jídelně. Pán ve věku padesát tři let, pracuje v rodinné stavební firmě. Jsou sezdaní dvacet šest let. Rodina má své vlastní děti. Dívku – ve věku dvacet šest let a chlapce – ve věku dvacet dva let. V péči mají dva chlapce ve věku jeden a tři roky. Dle jejich slov spolu vycházejí velmi dobře a velký věkový rozdíl umožňuje, že vlastní děti se mohou postarat o děti v pěstounské péči, jako tomu bylo při mé návštěvě. Poprvé jsem se s rodinou setkala na školení pro pěstouny, které jsem v rámci příprav na BP navštívila. Bylo pro mě jednodušší navštívit toto školení z důvodu toho, že se školení účastnila i má výzkumná rodina A. S rodinu jsem tam trávila nějaký čas v době, kdy měli přestávku mezi školením. První dojmy z této rodiny byly velmi kladné, z toho důvodu, že oba manželé byli velmi bezprostřední a velice vstřícní. Zpočátku mi povídali o chodu domácnosti, později o tom, jak se chlapci v jejich rodině „zlepšují“.

- **Rodina 3 – Manželé Cecilie a Cyril.** Tato rodina byla v době provádění výzkumu v evidenci pěstounů na přechodnou dobu. Momentálně je rodina vyškrtnuta z evidence pěstounů na přechodnou dobu. V případě přechodné pěstounské péče se pěstouni o dítě starají po dobu, než se najde jiná, vhodná, pěstounská, či adoptivní rodina. Paní ve věku čtyřicet pět let, vystudovala gymnázium a později pedagogické minimum, nyní se věnuje studiu na VOŠ v Litomyšli. Dále se účastní kurzu celoživotního vzdělávání se zaměřením na speciální pedagogiku. Od roku 2004 pracovala v dětském domově, který byl v roce 2012 zrušen. Po zrušení dětského domova již byli v evidenci přechodných pěstounů. Momentálně pracuje v Mateřské školce, ale stále jsou v evidenci přechodných pěstounů. Pan ve věku padesát pět let – momentálně pěstoun na přechodnou dobu. Dříve profesionální řidič. Manželé spolu mají dvě vlastní děti – dceru – ve věku dvacet pět let a syn – ve věku dvacet tři let.

Za dobu působení v evidenci pěstounů na přechodnou dobu se rodina starala o chlapce od narození do 6 měsíců věku a dva bratry ve věku tři a deset let.

1.4. Etika

Etika je při výzkumu velmi důležitá, proto jsem před vstupem do terénu prošla základní etické zásady výzkumu dle Americké sociologické organizace, o kterých píše H. Jeřábek.

- *Zachovávat vědeckou objektivitu výzkumu*
- *Nepřekračovat své schopnosti a kompetence*
- *Respektovat práva zkoumaných osob na soukromí a důstojnost*
- *Chránit zkoumané před osobním poškozením*
- *Zaručit důvěrné zacházení s výzkumnými daty*
- *Zajistit nezkrivenou prezentaci výzkumných výsledků*
- *Nezneužívat role výzkumníka k jiným (neprofesním) účelům*
- *Poděkovat všem spolupracovníkům (Jeřábek, 1992: 123).*

Během výzkumů může být výzkumník postaven do závažných situací a i já jsem se setkala se situací, se kterou jsem se dlouho vypořádávala a přemýšlela jak ji uchopit, aby to nepoškodilo mé informanty. Jak se zmínil A. Giddens, „*všechny výzkumy týkající se lidí, a to nejen v sociologii, mohou přinášet etická dilemata*“ (Giddens, 1999: 524).

Proto jsem se rozhodla změnit všechna jména, která jsou v práci použita. Každou z rodin jsem ujistila, že získané informace poslouží především pro mou bakalářskou práci a vše, co bude použito, bude zcela anonymní. Se souhlasem všech rodin jsme tedy přistoupili k rozhovoru. O tom, jak je důležitý vyřčený souhlas rodiny a zda opravdu rozumí sděleným informacím, hovoří Silverman v kapitole „*Vztahy v teréne*“ (Silverman, 2005: 215-217).

Před schůzkou s rodinou jsem si vždy připravila „záchytné“ otázky, kterých jsem se snažila držet při rozhovoru. Avšak vše naplánovat nelze a tak jsme při rozhovoru několikrát narazili na velice citlivá témata rodin. Vždy jsem se snažila být co nejvíce empatická k situaci informátorů.

2. Rodina a příbuzenství

Definice rodiny je mnoho a také různých pohledů na základní vymezení rodiny. Rodina se považuje za základní jednotku společnosti. Nejčastější vymezení primárního typu rodiny je složení z rodičů a dětí. Toto pouto může vzniknout na základě pokrevního příbuzenství, sňatku, nebo adopce.

„Rodina je charakterizována jako původní a nejdůležitější sociální skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou“ (Veselá, 2005: 13)

Jedním z primárních úkolů rodiny je vytvořit soukromý prostor, který bude chránit své členy. Možný (2002: 13) ji nazývá morfostatickou institucí, která představuje sociální zařízení.

Matějček (2007: 38) uvádí, že rodinu lze chápat z různých pohledů prostřednictvím odborníků, kteří rodinu definují a nahlíží na ni z hlediska řady znaků, které pro určení využívají. On sám vydal hned několik psychologických knih, které se zabývají rodinou, dětmi, náhradní rodinnou péčí jako: pěstounskou péčí, nebo adoptí. Svě cenné rady předával i prostřednictvím průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny.

V knize *Aplikovaná sociální psychologie* je uvedeno, že se rodina skládá ze dvou členů opačného pohlaví, kteří nejsou spojeni pokrevním poutem z jejich dětí. (Výrost, Slaměník 1998: 304).

Dle psychologického slovníku je rodina *„společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy a odpovědností a vzájemnou pomocí“* (Hartl, Hartlová, 2000: 512).

Škoviera (2007) se ve své knize zabývá různými dilematy, které se týkají pěstounské péče. Jedním z nich je: Je lepší ponechat dítě v dysfunkční rodině, nebo jej přesunout do

„výchovné instituce“? Dle mého názoru neexistuje přesně daná odpověď. Někdo argumentuje tím, že pro dítě není nic lepšího než být vychován ve své vlastní biologické rodině, bez ohledu na okolnosti a splnění rodičovské povinnosti. Jiní zase argumentují tím, že ne za každou cenu je výchova ve vlastní rodině přínosná a v případě, kdy je výchova zajištěna mnohem lépe v náhradní formě, je to pro dítě určitě prospěšnější.

2.1. Příbuzenství

Z pohledu kulturní antropologie je rodina základní jednotkou příbuzenských systémů. Příbuzenství je základním znakem lidské společnosti, který určuje místo a status ve společnosti. Je to vztah mezi dvěma nebo více lidmi.

Příbuzenství můžeme rozlišovat jako:

- Příbuzenství pokrevní (kognáti - pokrevní příbuzní, sdílejí společného předka)
- Příbuzenství nepokrevní (afinita – manželství).

Další klasifikací příbuzenských kategorií je dělení na:

- Lineály – lineární příbuzní, v přímé linii potomek a předek.
- Kolaterály – boční linie, sdílejí společného předka, ale nestojí ve vztahu potomek-předek. (Informace z předmětu Teorie příbuzenství, 2016)

Ladislav Holý ve své knize *Anthropological perspectives on kinship* (1996: 13) tvrdí, že „příbuzenské vazby, které lidé uznávají a rozlišují, určují, koho si vzít, kde žít, jak vychovávat děti, které předky uctívat, jak řešit rozpory, kterou půdu obdělávat, který majetek zdědit, na koho se obrátit s prosbou o pomoc v případě společných zájmů a další mnohé náležitosti“.

Lidé vytváří smysluplný řád, ve kterém se orientují a jednají tak, aby jejich jednání bylo ostatními pochopeno. Tento řád je vytvářen ve všech kulturách. Příbuzenské systémy

vznikají všude na světě a každý člověk je k nějaké příbuzenské skupině přiřazen. Příbuzenské vztahy ovlivňují každý aspekt života. V rámci skupiny je člověk předurčen k různému chování, které vyplývá ze získané „role“. Člověk může být v postavení otce, matky, dcery, syna atd. Příbuzenské vztahy jsou univerzálně základní sociální vztahy. Skupnik (2012: 14) nazývá tyto příbuzenské vazby příbuzenskou sociální strukturou, která je kulturně diverzifikovaná a rozmanitá.

3. Pěstounská péče

Pěstounská péče je forma náhradní rodinné péče. Dítě může být svěřeno do péče manželů, nebo do péče jedné osoby. Osoby, které o dítě pečují, jsou hmotně zabezpečeny, prostřednictvím dávek pěstounské péče. Pěstounská péče vzniká podáním žádosti pěstouna o pěstounskou péči (Odbor 21 – Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013).

Dítě je svěřeno do péče na základě rozhodnutí soudu. O zrušení pěstounské péče rozhoduje také soud a to pouze z důležitých důvodů, nebo vždy, když o to požádá pěstoun. Pěstounská péče zaniká dosažením zletilosti dítěte v pěstounské péči. Před svěřením dítěte do péče lze vzít zřetel na názor či poznatky dítěte s ohledem na jeho rozumovou vyspělost (Bubleová, Vávrová, Frantíková, Vančáková, 2010: 7-9).

Pěstoun zastupuje dítě pouze v běžných záležitostech a spravuje jeho jmění. Vykonává pouze přiměřená práva a povinnosti rodičů. „*Svěření dítěte do pěstounské péče nemá vliv na trvání vyživovací povinnosti rodičů k dítěti*“ (občanský zákoník §958-970).

Dle Radvanové a Zuklíkové (1992: 125) se náhradní péče dělí na náhradní rodinnou péči a náhradní výchovnou péči. Náhradní rodinnou péčí se rozumí osvojení, pěstounská péče, individuální poručenství a svěřením dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče. Náhradní výchovnou péčí se rozumí ústavní výchova civilního typu a ochranná výchova vyslovená civilním nebo trestním soudem.

Do nové (náhradní) rodiny může být svěřeno dítě, které přichází:

- z *původní rodiny,*
- z *porodnice,*
- z *kojeneckého ústavu, nebo dětského centra,*
- z *dětského domova nebo jiného školského zařízení,*

- ze zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- ze zařízení pro osoby se zdravotním postižením,
- z azylového domu (Bubleová, Vránová, Vávrová, Frantíková, Vančáková, 2012: 3).

Dvě z mých výzkumných rodin mají v péči dítě na dlouhou dobu. Je to rodina 1 - manželé Alena a Adam a rodina 2 – manželé Blanka a Bohumír. Obě tyto rodiny dlouho zvažovaly podání žádosti. Jejich rozhodnutí nepřišlo ze dne na den. Předcházely tomu měsíce přemýšlení a kladení si otázek: „Zvládneme to? Jaké děti to budou? Přijme tento fakt naše rodina a okolí? Jsme schopni se starat o „cizí děti“? Zvládneme to časově a finančně?“

3.1. Dávky pěstounské péče

Dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, existují tyto dávky pěstounské péče:

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte – „nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má každé nezletilé nezaopatřené dítě, které je svěřeno do péče osoby pečující nebo osoby v evidenci“. Výše dávky je závislá na věku dítěte a stupni závislosti. Dávka je vyplácena každý kalendářní měsíc.

Tabulka č. 2

Dítě ve věku	Zdravé dítě	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni IV (úplná závislost) Kč
Do 6 let	4 500	4 650	5 550	5 900	6 400
6 – 12 let	5 500	5 650	6 800	7 250	7 850
12 – 18 let	6 350	6 450	7 800	8 300	8 700
18 – 26 let	6 600	6 750	8 100	8 600	9 000

(Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013; kupní síla, 2017)

- Odměna pěstouna – nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující nebo osoba v evidenci. Výše dávky je závislá na počtu dětí svěřených do péče. Dávka je vyplácena každý kalendářní měsíc.

Tabulka č. 3

Počet dětí v pěstounské péči	Výše odměny pěstouna v Kč měsíčně
1	8 000
2	12 000
3 nebo 1 závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II, III, IV, nebo jde-li o osobu v evidenci a to i v případě, že nepečuje o žádné dítě	20 000
1 svěřeno na přechodnou dobu závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II, III, IV	24 000
Za každé další dítě	Zvýšení o 4 000

(Ministerstvo práce a sociálních věcí; 2013; kupní síla, 2017)

- Příspěvek na zakoupení motorového vozidla – nárok na příspěvek na zakoupení motorového vozidla má osoba pečující, která má v péči nejméně 3 děti.
„Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých osobě pečující v období posledních 10 kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč. Podmínkou dále je, že osoba pečující nesmí motorové vozidlo používat k výdělečné činnosti“ (Ministerstvo vnitra, 2017).
- Příspěvek při převzetí dítěte – nárok na příspěvek při převzetí dítěte má osoba pečující nebo osoba v evidenci, která převezme dítě do pěstounské péče. Tato dávka je jednorázová. Výše dávky je závislá na věku dítěte.

Tabulka č. 4

Věk dítěte	Příspěvek při převzetí dítěte v Kč
do 6 let	8 000
6-12 let	9 000
12 - 18 let	10 000

(Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013; kupní síla, 2017)

- Příspěvek při ukončení pěstounské péče – „nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče má fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči“ (Ministerstvo vnitra, 2017). Tato dávka je jednorázová, vyplácí se ve výši 25 000 Kč.

Kromě dávek pěstounské péče náleží pěstounovi také ostatní dávky státní sociální podpory, např. příspěvek na dítě nebo rodičovský příspěvek (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013).

„Na dávky pěstounské péče bylo v listopadu 2016 vynaloženo 240,3 mil. Kč, tj. meziročně o cca 11,8 mil. Kč (o 5,2 %) více. Tento vývoj souvisí především s nárůstem počtu dětí v pěstounské péči a počtu pěstounů“ (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016). Viz příloha č. 1

3.2. Pěstounská péče na přechodnou dobu

„Od 1. června 2006 byla právní úprava pěstounské péče doplněna ještě o novou speciální úpravu, která by měla umožnit řadě dětí ještě rychlejší cestu do náhradní rodiny, a to pěstounskou péči na přechodnou dobu“ (Bubleová, Vránová, Vávrová, Frantíková, Vančáková, 2012: 10).

Institut přechodné pěstounské péče vznikl za účelem zajištění výchovy pro dítě mimo ústavní zařízení. Svěřit dítě do péče na přechodnou dobu lze osobám, které jsou dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí zařazeny do evidence osob vhodných k výkonu

pěstounské péče. Tato pěstounská péče může trvat nejdéle jeden rok (Odbor 21 – Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013).

Dagmar Zezulová ve své knize *Pěstounská péče a adopce* (2012: 174) uvádí, že pěstounská péče na přechodnou dobu by měla být využívána pouze dočasně a to jako řešení pro děti, u kterých se předpokládá, že budou navraceny zpět do vlastní rodiny, nebo děti, které přejdou do dlouhodobé pěstounské péče či adopce.

Třetí z mých výzkumných rodin je rodina zařazena do evidence osob vhodných k výkonu pěstounské péče. Do této doby měli v péči chlapce od narození do 6 měsíců věku a poté sourozence, chlapce ve věku tří a deset let. Momentálně nepečují o žádné dítě z důvodu zahájení řízení o vyškrtnutí z evidence osob vhodných k výkonu pěstounské péče. I tato rodina dlouho promýšlela své rozhodnutí. Rozhodujícím impulzem bylo zrušení Dětského domova, ve kterém pěstounka dříve pracovala.

3.3. Statistické údaje

Dle ročního výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2015, které zpracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí vyplývá, že k 31. 12. 2015 bylo svěřeno do náhradní rodinné péče celkem 18 151 dětí. Do pěstounské péče přitom 10 380 dětí, z toho 324 dětí se zdravotním postižením, a do pěstounské péče na přechodnou dobu 543 dětí, z toho 12 dětí se zdravotním postižením. Oproti údajům z konce roku 2013 jde o zvýšení počtu dětí svěřených do náhradní rodinné péče o 1977. *Viz příloha č 2.*

4. Motivace

Motivace vychází z latinského slova „motus“, což znamená pohyb. Motivace je hybnou silou chování člověka, která může být fyzická (přímá pomoc) nebo psychická (pohyb myšlenek vedoucí k chování).

Jaromír a Ivan Slaměník ve své kapitole sociální motivace, která je součástí knihy *Sociální psychologie*¹ uvádějí, že: „základním vnitřním zdrojem motivace je motiv čili pohnutka“. Tato pohnutka určuje směr a intenzitu v chování člověka.

Nakonečný (1996: 15) zase ve své knize *Motivace lidského chování* uvádí, že: „Motivace je proces, který volí mezi různými možnostmi jednání, zaměřuje jednání na dosažení motivačně specifických cílových stavů a na cestě k tomu je udržuje v chodu“. Také uvádí, že: „Motivace je intrapsychický proces, který má svůj zdroj ve vnitřní a vnější situaci individua“. Nakonečný, (1996: 17)

Každou z rodin vedou k rozhodnutí o pěstounské péči jiné důvody. Rodiny často přemýšlejí o podání žádosti dlouhé měsíce. Toto přemýšlení také provází mnoho otázek, které si musí zodpovědět ony samy. Jde o velmi důležité rozhodnutí v životě pěstounů, protože v případě dlouhodobé pěstounské péče jde o několikaletý závazek. V případě pěstounské péče na přechodnou dobu často slýchávám názory, že: „pokud to nebude dle našich představ, nějak to ten rok vydržíme“.

Každá rodina, která o pěstounské péči uvažuje, si pokládá otázky: Zvládneme to? Bude to fungovat v rodině? Máme dost psychických a fyzických sil? Zvládneme to finančně? Přijetí dítěte do péče bezesporu změní život každého pěstouna a také jeho nejbližší rodiny. Je

¹ Janoušek, J., I. Slaměník (2008: s. 147, in Výrost, J., I. Slaměník)

tedy pěstoun schopen a ochoten změnit svůj dosavadní životní styl, zanechat kariéry, vzdát se svého pohodlí a být schopen dát dítěti potřebnou lásku a kvalitní péči?

Motivy k přijetí dítěte jsou odlišné, může se také jednat o soubor několika motivů, vedoucí k rozhodnutí. Může to být neplodnost, náhrada za zemřelé dítě, touha po více dětech, potřeba pomoci dětem, které neměly takové štěstí mít svou vlastní rodinu, touha po „společně vychovávaném“ potomkovi, touha „mít plný dům“, když vlastní děti odrostly, nebo také finanční důvody, tedy možnost přivýdělku „bez práce“, jak si mnozí mohou myslet. I takový motiv je možný a já pevně doufám, že tento motiv není u žádných pěstounů rozhodujícím.

Tracy E. MacGregor, Susan Rodger, Anne L. Cummings a Alan W. Leschied z Univerzity v Západním Ontariu prováděli v roce 2006 kvalitativní výzkum na téma *The Needs of Foster Parents*. Tato kvalitativní studie zkoumala motivaci a podporu pěstounských rodin ze strany neziskových organizací a státu. Výsledky ukázaly, že nejčastější motivací k pěstounské péči je altruistické chování pěstounů, tedy touha po nezištné pomoci druhým. Pěstouni mohou být motivováni jak vnitřními tak vnějšími faktory, které následně zahajují jejich jednání. Vnitřní motivace jsou potřebami člověka, které po uspokojení přinášejí potěšení. Mezi vnitřní motivace patří altruistické chování, syndrom prázdného hnízda, náboženská příslušnost, vlastní zkušenost s pěstounskou péčí, nebo poskytnout „jedináčkovi“ společníka. Oproti tomu vnější motivace přinášejí situační očekávání a odměnu (MacGregor et al. 2006).

4.1. Klasifikace motivů

- Biologické motivy – jde o fyziologické potřeby (potřeba kyslíku, jídla, pití), dále potřeba sexu, potřeba poskytování a přijímání rodičovské péče. Tento soubor motivů je primární, vrozený a sebezáchovný.
- Psychické motivy – jde o motivace, které směřují k udržení duševní pohody (potřeba sebeurčení, potřeba smyslu života, potřeba stabilní osobní identity, potřeba etických

standardů, schopnost řešit problémy, překonávat překážky a řídit svůj vlastní život).

Tyto motivy jsou sekundární, získané.

- Sociálně-kulturní motivy – jde o motivace regulující mezilidské vztahy a jejich prožívání (potřeba úspěchu, potřeba sdružovat se, potřeba intimity, potřeba moci).

Tyto motivy jsou sekundární, získané (Studium psychologie, 2016).

Podobně tyto potřeby dělí Vágnerová ve své knize *Základy psychologie* (2004: 177-179), kdy základní biologické potřeby nazývá pudy. Základní psychické potřeby jsou vrozené a jsou významně formovány učením. Třetí skupinu označuje jako psychosociální potřeby, které nejsou vrozené a jsou pod vlivem sociokulturních podmínek společnosti.

Existuje řada různých motivačních teorií. Já použiji teorii Abrahama Maslowa a jeho pyramidu potřeb, která definuje pět základních lidských potřeb. Motivace slouží k uspokojení základních životních potřeb člověka.

Abraham Maslow je jeden ze zakladatelů humanistické psychologie. Jeho nejznámější knihou, která se zabývá lidskými potřebami, jejich naplněním a také významem osobních vztahů je kniha *Motivation and Personality*, která byla poprvé publikována v roce 1954.

Maslow sestavil hierarchii základních lidských potřeb, které zobrazil jako pyramidu. Ve spodní části pyramidy jsou základní potřeby s nejvyšší prioritou. Po uspokojení těchto potřeb člověk dále usiluje o dosažení vývojově vyšších potřeb.

Základní lidské potřeby (dle Maslowa):

- 1) Potřeba seberealizace – naplnit možnosti růstu a rozvoje
- 2) Potřeba uznání a úcty – být vážený, mít úspěch, být sám sebou kladně hodnocen
- 3) Potřeba lásky a sounáležitosti – touha k někomu patřit, být přijímán, milován
- 4) Potřeba bezpečí a jistoty – vyhýbání se všemu neznámému, neobvyklému, hrozivému,
- 5) Fyziologické potřeby – potřeby potravy, tepla, vyměšování (Psychoweb, 2017).

Obrázek č. 1

4.2. Nedostatková motivace

Maslow (2014: 12-102) rozlišuje nedostatkovou a růstovou motivaci. Všechny naše potřeby jsou potřeby něčeho, které spouští nějaký deficit. Nedostatková neboli deficientní motivace ovlivňuje, nebo zkrsluje každé naše vnímání skutečnosti. Nutí nás, abychom co nejdříve uspokojili svou potřebu. V důsledku uspokojení potřeby dojde k odstranění nedostatkové motivace, kdy je člověk poháněn nedostatkovými obavami a podezřeními. V tu chvíli je člověk schopen se chovat daleko vstřícněji a laskavěji k ostatním. Toto Maslow nazval sebeaktualizací. Sebeaktualizace je „*schopnost účinněji vnímat realitu a mít k ní uspokojivější vztah*“ (Maslow, 2014: 13).

4.3. Homeostatický model

Pojem homeostatický model vychází z tzv. homeostatické hypotézy fyziologa Waltera Bradforda Cannona. Motivaci lze interpretovat jako stav, kdy je narušena psychická rovnováha, tím dochází ke vzniku napětí, které pak vyvíjí vnitřní tlak na jedince. Poté jedinec zaměřuje svou činnost daným směrem, aby odstranil tento tlak a tak i uspokojil potřebu a tím se zase dostal do psychické rovnováhy, tedy ke klidu (Bedrnová, Nový a kol., 1998: 244-245).

Vágnerová ve své knize *Základy psychologie* tvrdí, že motivaci lze chápat také jako: „vědomí rozporu mezi aktuálně požívaným stavem a tím, jehož by chtěl jedinec dosáhnout“ (Vágnerová, 2004: 170).

Vágnerová (2004) také uvádí způsoby vzniku motivu dle Madsena. Na základě vzniku motivu je pak možné dosáhnout žádoucího stavu a uspokojení. Jedním z těchto motivů je právě homeostatický model, který rozděluje na:

1. Model nedostatku – tento model vychází z pocitu prázdnoty, nebo chybění něčeho, tento pocit stimuluje chování, které vede k jeho naplnění. Může jít o potřeby spojené s obživou nebo také o potřeby lásky nebo uznání.
2. Model přebytku – tento model vychází z pocitu napětí, které vzniká přesycením nebo přetlakem. Tohoto pocitu se lze zbavit tím, že ze sebe člověk něco vydá např. vybitím energie, vyměšováním, nebo zbavením se nadměrné sociální stimulace (Vágnerová, 2004: 170).

Tyto modely předpokládají, že jejich naplněním se opět dosáhne rovnováhy (tělesné nebo duševní) a uspokojení. Některé potřeby jsou ale neukojitelné, kdy nikdy nedojde k jejich uspokojení a k dosažení rovnováhy. Jde zejména o potřeby psychosociální např. o sběratelské potřeby, potřeby moci a peněz (Vágnerová, 2004: 170).

Na mou otázku: Co vás vedlo k pěstounské péči? jsem často od pěstounů zaslechla obecnější tvrzení, že chtěli pomoci nějakým dětem, které neměly v životě takové štěstí mít svou vlastní rodinu, zajistit jim tedy domácí prostředí, ve kterém se budou cítit dobře a dát jim tolik lásky, kolik mohou. Při hlubších rozhovorech ale vlastně pociťovali již zmiňovaný pocit prázdnoty, kdy své vlastní děti mají odrostlé, nebydlí již ve společné domácnosti a tak se nemají o koho starat. Dalším z tvrzení bylo: „máme prostě tolik lásky, kterou ještě můžeme rozdávat“, či tvrzení: „já jsem vždycky chtěla pět kluků“. Je to tedy jakási forma naplnění právě pocitu prázdnoty nebo chybění něčeho.

4.4. Altruismus

Altruismus, neboli „prosociální chování“ je takové chování, které má za cíl dobro okolí. Zášková (2009) ve své knize *Osobnostní aspekty prosociálního chování a empatie*, popisuje altruismus jako specifickou formu prosociálního chování, kdy primárním cílem tohoto chování je získání nebo udržení prospěchu druhého člověka. V této formě pomáhání se prolínají nezištné a egoistické motivy.

Termín „*prosociální chování*“ byl poprvé použit v roce 1967 - (nezávisle na sobě) D. Rosenhanem a G. H. Whitem; J. H. Bryanem a M. Testem. (Zášková, Mlčák, 2009: 13).

Prosociální chování může znamenat různé druhy chování a aktivit, které člověk vykonává pro druhé. Může to být pomoc formou sdílení sympatií, obětování se, porozumění s tíživou situací, emoční opora, dary ve formě hmotných věcí, finanční dary, nabídka ke spolupráci (Zášková, Mlčák, 2009: 13-14).

Termín „altruismus“ poprvé použil představitel francouzského pozitivizmu August Comte (1798-1857). Kořen slova altruismus pochází z latinského slova alter, což znamená „druhý, nebo jiný“. Tento pojem Comte chápal jako nesobeckou pomoc druhým. Altruismus a egoismus postavil proti sobě jako dva odlišné motivy lidského jednání. Problematikou

pomáhání druhým se v dějinách filozofie věnovali také Platón a Aristoteles. „*Oba nahlíželi na otázku jednání ve prospěch druhých v kontextu přátelství*“ (Cogiel, 2007).

I v případě pěstounské péče může jít o altruistické chování, kdy se pěstoun snaží zlepšit život dítěte. Často je toto rozhodnutí spojeno s mnoha změnami v životě pěstounů. Tyto změny ale pěstouni hodnotili jako změny k lepšímu, ani jedna z rodin nelituje svého rozhodnutí a udělali by to znovu. Prý by byli ale lépe připraveni, protože to, co je budoucím pěstounům předáváno na školeních, je jen málo z toho, jak to poté doopravdy je.

Rodina 1 – manželé Alena a Adam – žila dětmi a vnučaty paní, avšak tížilo je, že po odjezdu jsou zase sami, proto si prý i čas od času „půjčili“ děti známých, o které se rádi starali. Rodina 2 – manželé Blanka a Bohumír – mi prozradila, že již před pěstounskou péčí patřili do obecního spolku, který pořádal dětské dny, závody, hry. Podíleli se tedy na různých aktivitách a to zcela nezištně. Rodina 3 – manželé Cecílie a Cyril – zase trávila víkendy, nebo letní odpoledne tím, že vytvářeli různé volnočasové aktivity, ať to byla stopovaná nebo opékání buřtů, pro děti z dětského domova, kde paní dříve pracovala. Když to bylo možné, brala si rodina i na celý víkend nějaké dítě domů.

Paní Cecílie často mluvila o chodu celého zařízení takto: „*Byli jsme tam jako rodina, my jsme to měli dobře udělaný, střídali jsme se s holkama a děti jsme furt někam tahali.*“

Lze tedy předpokládat, že tyto lidé mají potřebu nějakým způsobem pomáhat, starat se a zapojovat se do dění ve prospěch ostatních. Dle slov rodin nad tím ani nepřemýšlí, ale něco uvnitř je „žene“ a mají potřebu pořád něco vymýšlet.

4.5. Syndrom prázdného hnízda

Syndrom prázdného nebo opuštěného hnízda vyjadřuje smutek, nebo pocit prázdnoty poté, co vlastní děti odejdou z domova. Je to jistý mezník života nás všech, ať už jsme ti, kteří odchází

z domova, nebo jsme těmi, kteří své děti „vypouští“ do jejich života. V dnešní době je známo, že se věk odchodu dětí od rodičů prodlužuje. Mladým vyhovuje život u rodičů, protože jim to umožňuje mít alespoň chvílemi „omezenou odpovědnost“ a navrátit se tak zpátky do dětských bezstarostných let.

Syndrom prázdného hnízda je mnoha autory nazýván různě, všichni však tento syndrom definují velmi podobně. Například Hartl, ve svém psychologickém slovníku tento pojem nazývá právě Syndromem prázdného hnízda. „*Syndrom prázdného hnízda (empty-nest syndrome) – pocit zklamání a opuštěnosti rodičů potom, co se děti osamostatní a opustí rodinu*“ (Hartl, Hartlová, 2000: 585).

Vágnerová využívá pojmu „fáze prázdného hnízda“. Nahlíží na ni z pohledu manželství a stárnoucích lidí v období starší dospělosti a z hlediska vztahu rodičů a dospívajících dětí. První hledisko popisuje jako změnu v životě rodiny, kdy jsou děti dospělé a odchází, rodiče zůstávají sami. Druhé hledisko popisuje jako ambivalentní. Na jedné straně nemají rodiče tolik starostí a povinností, ale mohou se cítit osaměle a nepotřebně (Vágnerová, 2000: 415-416).

S tímto je spojena i změna rodinných vztahů, kdy na sebe partneři mají více času. Matoušek uvádí „fázi opuštěného hnízda“, kdy se zaměřuje na vztah právě muže a ženy po odchodu jediného, nebo posledního dítěte. Mění se jejich tradiční postavení ženy a muže jako „matky a otce“ a mohou se začít věnovat sami sobě. Do popředí jdou jiné zájmy než péče o rodinu a děti. Může to být profese, sociální kontakt nebo jiné aktivity. U některých párů dojde k přehodnocení hodnot, které byly do té doby potlačovány v zájmu dětí. Za důsledek to může mít i rozbití vztahu mezi manželi (Matoušek, 1997: 71-72).

Odchod dětí může pro rodiče znamenat uvědomění si vlastního stáří, nebo také otevření nové životní kapitoly, která může přinést spoustu nových zkušeností a zážitků.

Mohou se ale objevit i problémy, které nebyly dříve vyřešené. Všechny mé výzkumné rodiny to cítí podobně, nechtějí být sami po odchodu a osamostatnění se svých vlastních dětí. Mají pocit prázdnoty, pocit prázdného domu, ve kterém jsou sami, pocit ztráty smyslu života. Tyto změny se netýkají pouze žen, ale i mužů, kteří také citlivě reagují na odchod dětí. Mí respondenti se po odchodu svých dětí začali cítit osaměle a chtěli se ještě podílet na životě někoho jiného. Nesedět jen doma a nemít co dělat. Nechtěli svůj volný čas jen tak promarnit, ale chtěli ho znovu naplnit a to dalšími dětmi.

5. Motivace pěstounů k přijetí dítěte do rodiny

První výzkumnou otázkou je: *Jaká je motivace pěstounů k přijetí dítěte do rodiny?*

Rodina 1 – manželé Alena a Adam – důvodem k uvažování o pěstounské péči bylo v první řadě vědomí, že pár nemá společného potomka. Přispěla k tomu i skutečnost toho, že sám pán žádného potomka nemá. Dle slov rodiny mají ještě hodně lásky na rozdávání. Rodina touží po tom se ještě o někoho starat a to, že mají vnoučata, jim nestačí. Již několikrát rodina přemýšlela o pěstounské péči, nikdy však, ale nepřemýšleli tak hluboce. Jako osudový okamžik rodina považuje to, že v době, kdy si znovu začali pohrávat s myšlenkou pěstounské péče, se v jejich okolí objevili známí, kteří si do péče vzali dítě, a nezávisle na tom se sestra paní zmínila o vzdálené příbuzné, která je sociální pracovnící. Toto brali jako znamení, že tentokrát nemají tuto myšlenku nechat vyhasnout. O pěstounství se tedy bavili další čtyři měsíce, kdy probírali všechna „pro a proti“, postupně o tom mluvili i s nejbližší rodinou.

Dle slov rodiny právě v této fázi poznali „pravé přátelé“. Nic je ale neodradilo, protože touha po společně vychovávaném dítěti byla silnější a tak se do celého procesu pustili. V žádosti stálo: dítě, jakéhokoliv věku a pohlaví, dítě, neromského původu, bez žádných anomálií. Postupně rodina prošla přípravnými kurzy pro pěstouny. Již během této doby se objevovaly různé nepředvídatelné situace, které rodinu vzdalovaly od jejich „snu“. V tomto případě to byla situace, kdy se pro rodinu objevily vhodné děti, zanedlouho se ale ukázalo, že se pro děti našla jiná, vhodnější rodina. V této chvíli to pro rodinu bylo velmi těžké, cítili se oklamáni, protože se už těšili na převzetí dětí a najednou byli zase na začátku čekání. Neubránili se myšlenek, jestli to nemají vzdát.

Manželé uvedli: *„Jo, chtěli jsme se na to párkrát vybodnout, když už jsme si mysleli, že víc síly nemáme a zoufale jsme večer seděli doma a brečeli a říkali si, co ještě může přijít?“*

Ale vždycky jsme si říkali, že už jsme tak blízko“. Právě touha byla tím, co je hnalo dopředu a i víra v to, že už brzy přijde den, kdy si budou moci jet pro dítě.

Zanedlouho se objevili sourozenci, chlapci. Manželé se zprvu rozhodovali, zda vzít sourozence, zda to zvládnou časově, fyzicky, psychicky, finančně. Nakonec se ale vzájemně ujistili, že to společně zvládnou. Nechtěli dopustit, že by chlapci byli rozděleni. Po svěřeni do péče následovalo několik těžkých měsíců, kdy si chlapci zvykali v nové rodině. Pravidelně navštěvovali psychologa a rodina tvrdí, že den ode dne bylo znát zlepšení. Dle rodiny byly nejtěžší ty chvíle, kdy se chlapci přesvědčovali o tom, zda se nevrátí „k tetě z ... (pozn. Město)“. Tím byla předchozí pěstounská rodina na přechodnou dobu. Dalšími silnými momenty pro rodinu byly chvíle, kdy chlapci hovořili o své matce. Vzpomínky to nebyly dobré.

V jednom z rozhovorů mi paní prozradila, že už když byla mladá, tak si přála mít pět kluků. První se jí ale narodila dcera, poté dva chlapci a teď o další dva chlapce pečuje. Dnes má tedy paní díky pěstounské péči prakticky pět dětí. Čtyři kluky a jednu dívku. Svým způsobem se jí splnil její dávný sen.

Rodina 2 – manželé Blanka a Bohumír – O pěstounské péči nepřemýšleli nijak dlouho.

Jednoho dne přišla paní od kadeřnice, u které si o pěstounské péči povídaly, a zeptala se manžela, zda si nevezmou do péče nějaké dítě. Jeho odpověď prý byla překvapivě rychlá.

Odpověděl, že klidně. V ten moment začala rodina vážně uvažovat o pěstounské péči.

Nejprve zvažovali přechodnou pěstounskou péči, z důvodu nepříznivého zdravotního stavu pěstounky. Poté si ale uvědomili, že si na dítě zvyknou a nebudou ho chtít vrátit. V žádosti tedy stálo: dlouhodobá pěstounská péče, malé dítě bez ohledu na pohlaví, dítě neromského původu. Rodina byla nakloněna i tomu, vzít si více dětí.

Paní Blanka z vlastní zkušenosti věděla, jak důležité je pro dítě mít „partáka“ a uvedla: *„No proto, aby takhle malý dítě nevyrostalo jen mezi dospěláky, protože já to moc dobře vím, co to je. A naše děti, už jsou taky velký. A taky kvůli tomu, že nemáme žádný vnoučata. Dcera mi na to řekla, že konečně nebudu otravovat s vnoučatama“*.

Pěstouni žijí v poměrně velkém domě. Syn přijíždí domů ze školy pouze na víkend a dcera již žije sama. V tom velkém domě se cítí sami, především pěstounka, která byla před převzetím dětí unavená z práce a její zdravotní stav, který se zhoršoval, jí znemožňoval dlouhodobější setrvávání v práci. Pohonem však pro ně bylo, že jednoho dne do péče dostanou děti a paní už nebude „sama“.

Paní Blanka vypověděla: *„To víte, v tom baráku já jsem tady pak sama a je tady takový ticho, děti ty jsou přes týden pryč, tak aspoň tu mám teďka trochu ruch a nejsem tu sama“*.

Oba manželé mají sourozence. Oba vyrůstali pospolu se sourozenci, protože je nedělil velký věkový rozdíl. Dá se tedy říci, že jsou oba zvyklí nebýt sami. V jednom z rozhovorů se mi také pěstounka svěřila, že je v podstatě vychovávala babička, která se o ni a bratra starala celá odpoledne. V době, kdy babička onemocněla, se o ni pěstounka starala, ač byla ještě poměrně malé dítě. Pěstounka tuto skutečnost ale hodnotí slovy, že to babičce dlužila za to, jak ji vychovala.

Jak uvedla paní Blanka: *„Noo já to dělala ráda pro babičku, protože ona nás v podstatě vychovala a já jsem byla ráda, že jí to můžu nějak vrátit. Já to dělala ráda.“*

Pro pěstounku byla osobnost babičky velmi důležitá, během rozhovoru se o ní několikrát zmínila v souvislosti s pomáháním babičce, nebo vrácení péče, kterou jim babička dala. Právě tam se asi „zakořenila“ představa pomáhat, protože i babička taková byla.

Celkově na mě působilo, že babička byla velmi silným elementem v životě pěstounky, dalo by se říci, že i svým způsobem nahradila matku.

Rodina 3 – manželé Cecilie a Cyril – Na myšlenku pěstounské péče rodinu přivedla bývalá kolegyně z dětského domova, která se rozhodla vzít si do péče dítě. Osud dětského domova nebyl v té době již dobrý, v následujících měsících měl být zrušen. Po návštěvě kolegyně se rodina rozhodla, že se také stanou pěstouny, aby pomohli nějakému dítěti a alespoň dočasně mu vytvořili rodinné zázemí. Rodina si byla moc dobře vědoma toho, co prožívá dítě v dětském domově, když je tam umístěno pouze na nějakou dobu a také je přesvědčená o tom, že přechod do nové rodiny je díky pěstounské péči na přechodnou dobu pak daleko snazší. Zažádali tedy o zařazení do evidence pěstounů na přechodnou dobu. Dle slov pěstounky ji práce v dětském domově velmi chybí. Cítí se prázdná, cítí, že chce být zase prospěšná a starat se o děti. Během přechodné pěstounské péče paní získala práci v mateřské školce, kam dochází na pár hodin denně. Přechodným pěstounem se tedy stal pán.

Dá se tedy říci, že paní potřebuje být neustále v kontaktu s dětmi a že jí to naplňuje. Vyhledává možnosti být s dětmi, ať už v domácím prostředí, ve které společně s manželem pečují o svěřené děti a také o své vlastní, dnes už ale dospělé děti, nebo právě v mateřské školce, kde nyní pracuje.

6. Vliv pěstounství na rodinu

V této kapitole bych ráda zodpověděla mou druhou výzkumnou otázku: *Jak se změnilы vztahy v rodině po převzetí dítěte?*

Je zřejmé, že skutečnost přijetí dítěte do rodiny s sebou nese mnoho změn v životě celé rodiny. Změny se netýkají jen chodu domácnosti, nového uspořádání, a schopnosti upravit řád dle převzatých dětí, ale i vztahů mezi jednotlivými členy rodiny, ať už to jsou vlastní děti manželů, nebo blízká rodina, které se to bezesporu také dotýká. Důležitou částí změny je také vztah mezi pěstouny jako partnery, který to může výrazně ovlivnit, nebo změnit. Přátelé, vzdálení příbuzní, sousedé, i toto je část okolí, kterého se dotkne rozhodnutí o přijetí dítěte do péče. Při rozhovorech jsem často slyšala: „teprve teď jsme poznali, kdo jsou praví přátelé“. I takový vliv může mít pěstounské péče. Najednou člověk zjistí, že vlastně nemá za kým jít, aby si popovídal o svém rozhodnutí.

Změnou projde i pojetí času rodiny, který musí rozplánovat úplně jinak, než byla zvyklá. Je potřeba rozplánovat povinnosti členů a naplnit volné chvíle tak, aby to společně fungovalo a rodinu dále rozvíjelo a dělalo ji šťastnou. K tomu patří i finance, které prostřednictvím pěstounské péče mají. Díky financím lze aktivněji využít volný čas a zlepšit sociální situaci v rodině. Pro některé pěstouny je právě finanční odměna jedním z klíčových faktorů v rozhodnutí o pěstounské péči.

Z kvantitativní studie *Who is caring for our most vulnerable children? The motivation to foster in child welfare*, jejíž autory jsou Susan Roger, Anne Cummings a Alan W. Leschied vyplývá, že zkoumané pěstouny motivuje k pěstounské péči právě touha po péči a ochraně dětí. Objevuje se i již zmíněné altruistické chování. Cílem této studie bylo zjistit a pochopit motivaci a potřeby pěstounů k pěstounské péči a zlepšit podmínky pro další nábor pěstounů,

kteří jsou dle studie potřební. Vzorkem pro tento průzkum bylo 652 pěstounů (Rogger at all. 2006).

Všechny mé výzkumné rodiny přiznali, že pěstounská péče jim změnila život. Změnila náhled na život, změnila jejich názory a postoje. Změnila je k lepšímu a šťastnějšímu životu.

Rodina 1 – manželé Alena a Adam – vidí rozhodnutí o pěstounské péči jako kladné, a určitě by do toho šla znovu. Rozdíl ale vidí v tom, že by na všechno byli lépe připraveni. Ať je člověk proškolen jakkoli kvalitně, vždy podle nich přijde situace, kterou neočekává a není na ni připraven. Zmiňovali, že je rozdíl mezi informacemi z „brožurky“ a reálnou péčí o dítě. Rodinu překvapilo „krkolonné“ předání dětí, které proběhlo prakticky „ze dne na den“. Po roce péče o děti rodina hodnotí situaci jako něco, co je „nakoplo ze stereotypu“. Došlo k naplnění něčeho, co postrádali. Dle slov pěstounů je to ještě více sblížilo a prohloubilo vztah.

Jak tvrdí sama paní Alena: „*Já jsem vždycky věděla, že se na něj můžu spolehnout, ale teď vím, že je to daleko pevnější*“. Naplnila se tedy tužba po společném potomkovi.

Paní Alena říká, že je daleko opatrnější a klidnější, než když vychovávala své děti. Je starší a více uvědomuje si důsledky, které by mohly nastat v případě různých situací chování malých dětí. Má i více času na děti, umí si ho lépe zorganizovat, než když vychovávala své vlastní děti. Jedinou nevýhodu, kterou vidí, je její vyšší věk, který jí ubírá sílu a energii. Dle jejích slov to měli dotáhnout „do konce“ už v době, kdy o společných dětech mluvili poprvé. Tato rodina tedy naplnila svou potřebu péče o někoho dalšího.

Rodina je také stále v kontaktu s dětmi paní a s jejími vnoučaty. O některé přátelé rodina přišla, a ti, kteří zůstali, mají na celou věc spíše pozitivní ohlasy. Diví se ale, že i v tomto vyšším věku a po problémech, kterými si rodina prošla, se svými vlastními dětmi šli

do pěstounské péče. Především paní je obdivována, že i v tomto věku, když může mít „klid a věnovat se sama sobě“ se chce znovu starat o malé děti, i přestože má tři vnoučata.

Rodina 2 – Blanka a Bohumír – po převzetí dětí rodina funguje tak jako doposud, vyskytly se pouze malé úpravy domácnosti. Rodina i chlapci se už dobře znali již před převzetím, neboť se pravidelně vzájemně navštěvovali s přechodnými pěstouny. Dokonce spolu rodiny oslavily předchozí Vánoce včetně slavnostní večeře a rozbalování dárků. Kdyby se mohli znovu rozhodnout o pěstounské péči, určitě by do toho šli znova.

Manželé uvedli: *„Pěstounská péče nám nic nevzala, spíš nám dala, máme radost z kluků, není tu ticho a cítíme novou jiskru do života“*.

Rodina je dle jejich slov zvyklá na „pořád plný barák, nás je tady vždycky dost“. Pořádají pravidelně rodinné oslavy, kdy se sejde celá rodina. Je to pro ně „životabudič“.

Pro tyto pěstouny nebyly pěstounské dávky dle jejich slov nějakým důvodem, či důležitou skutečností, protože když se dokázali postarat o své děti, za doby kdy bylo daleko hůř, ať už v souvislosti se stavbou domu, do které se pustili, nebo v souvislosti se zaměstnáním pána, který byl vždy přes zimní měsíce na podpoře v nezaměstnanosti, tak proč by se teď nedokázali postarat o chlapce. Svě děti už mají dospělé a jsou finančně nezávislé, takže finanční faktor rozhodně nehrál roli v rozhodování se o pěstounskou péči.

I jejich společné děti vzaly skutečnost pěstounské péče velmi kladně a podílejí se na výchově a péči o děti. Vztah mezi pěstouny je stejný, ale mají radost z dětí. Pán prý často po práci sedí na lavici a pozoruje chlapce, jak si hrají, a říká si: „ještě, že ty kluky mám“. Pán se dokonce po převzetí dětí vrátil ke svému letitému koníčku a to stavění vláčeků, kterého zanechal po tom, co je vyplavila povodeň. Po povodni nechal zbytky svého „díla“ deset let ležet ladem a až teď byl schopen se k tomuto koníčku vrátit a znovu tvořit.

Paní Blanka v rozhovoru zmínila: „*Kluci se tam na něj choděj dívat*“. Ten mladší vždy pomačká „čudlíky“ a pánovi to „rozladí“.

Okolí reagovalo také velmi kladně, avšak setkali se s různými poznámkami. Manželé vylíčili situaci takto: „*Každý se diví, že v tomhle věku, když už to máme za sebou, a že spíš nechceme mít už klid*“.

V únoru tohoto roku je to rok, co se pěstouni starají o děti. Chod domácnosti je už „zajetý“, fungují spolu bez problému. Dle psycholožky se klukům velmi daří jak po psychické tak po fyzické stránce a hezky prospívají.

Rodina 3 – manželé Cecilie a Cyril – rodina se nejprve starala o malého chlapce a později o dva sourozence. Po přijetí prvního chlapce do péče reagovalo okolí velmi pozitivně a nabízelo svou pomoc a také pomáhali darováním oblečení či peřinek po svých dětech. V místě bydliště se prý všichni navštěvovali a dělali různé dětské oslavy nebo „opíkačky“. Jejich děti se také podílely na péči o chlapce a navázali s ním velmi úzký vztah. Dodnes je rodina v kontaktu s dlouhodobou pěstounskou rodinou chlapce a občas si ho „půjčují“. Díky tomuto chlapci byla rodina prý „více rodinou“, trávili spolu více času a více cítili sounáležitost.

Další zkušeností byla péče o dva sourozence. Tato skutečnost ale přivedla rodinu do nepříjemné situace, kdy byli nuceni ukončit péči o děti. Ze strany státních orgánů došlo k zatajení zdravotního stavu sourozenců, který byl velmi zásadní pro další péči. Rodina se dostala do velkých problémů, protože se o tom prostřednictvím médií dozvěděla i široká veřejnost. Byli nařknuti ze zatajení informace a vědomého vystavení nebezpečí dětí z blízkého okolí, se kterými se rodina stýkala. Po této „kauze“ se všichni k rodině „otočili zády“ a k rodině se chovají odmítavých způsobem a opovržením. Dle slov rodiny jejich situace v místě bydliště není vůbec dobrá. Bojí se vyjít ven, mezi lidi. Rodina je sociálně vyloučena na okraj místní společnosti.

Jsou smutní z celé situace, a společně vzpomínají: „...a to jsme dřív byli jako rodina, kdy jsme se všichni pořád scházeli.“

Celá situace rodinu velmi mrzela a doufali, že se vše „vyšetří“ a prokáže se jejich „nevinu“. Ještě před nedávnem o situaci nebyli schopni vůbec mluvit a paní prý pořád brečela.

Po několika měsících řešení této situace byla rodina vyškrtuta z evidence přechodných pěstounů. Po této zkušenosti rodina nelituje svého rozhodnutí, a kdyby mohli, stali by se pěstouny znovu. O „kauze“ se už nebojí mluvit, naopak. Chtějí tím pomoci případným dalším pěstounům, kteří by se do této situace dostali také. Rodina věří, že vše zlé je pro něco dobré. Dle jejich slov to mnohem více upevnilo jejich vztahy a cítila jsem z nich velkou vnitřní vzájemnou podporu oproti okolnímu „útočícímu“ světu.

7. ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zabývala tématem pěstounské péče, konkrétně motivací pěstounů k přijetí dítěte do rodiny. Mými respondenty byly rodiny, které měly zkušenosti s pěstounskou péčí dlouhodobou a také s pěstounskou péčí na přechodnou dobu. V prvních kapitolách jsem vymeziła různé pohledy a definice rodiny a příbuzenství, v dalších problematiku pěstounské péče. Stěžejními kapitolami mé práce je kapitola motivace k přijetí dítěte do rodiny a kapitola vliv pěstounství na rodinu.

První výzkumná otázka, kterou jsem svým respondentům položila, zněla: *Jaká je motivace pěstounů k přijetí dítěte do rodiny?* Všechny informace, které se mi podařilo od rodin načerpat, jsem se snažila citlivě zpracovávat s ohledem na jejich soukromí. Z výzkumu vyplývá, že pro všechny mé výzkumné rodiny bylo přijetí dítěte do rodiny motivováno hlavně touhou po péči a po pomoci nějakému dítěti, které v životě nemělo takové štěstí vyrůstat ve své vlastní rodině. Rodiny pocítovali potřebu rozdávat lásku a vynaložit energii ještě pro někoho dalšího. I fakt, že všechny rodiny mají své vlastní děti, které vychovaly, ukazuje, že mají opravdu velké srdce a lásky na rozdávaní. Pěstounská péče zároveň mým respondentům dokázala poskytnout emocionální naplnění ve chvíli, kdy už jejich vlastní děti odrostly, anebo naplnit touhu po společném potomkovi. U třetí rodiny se také ukázalo, že k pěstounské péči mohou tíhnout lidé, kteří se celý život zabývali péčí o děti profesionálně, a u kterých je právě péče o děti potřebou, která jejich životu dává smysl. Všechny rodiny pěstounskou péči důkladně promýšlely, jelikož si byly vědomy toho, jak velký závazek to je. Finanční dávky nebyly nikdy zásadní motivací, ale většinou situaci pěstounské péče alespoň v jistém smyslu ulehčily.

Druhá z výzkumných otázek byla: *Jak se změnilы vztahы v rodině po převzetí dítěte?*

V této části výzkumu jsem se snažila o zjištění změn nejen v chodu domácnosti, ale také mezi

jednotlivými členy rodiny, až už to byly vlastní děti pěstounů, nebo vztah mezi pěstouny jako partnery. Všechny rodiny se shodly na tom, že jim pěstounská péče vrátila jiskru do života, vytrhla je z „nudného“ stereotypu a dala jim impulz k lepšímu a plnějšimu životu. Vztahy mezi členy v rodině se zásadně nezměnily ani v jedné z rodin. Rodiny ale pociťují větší soudržnost, zodpovědnost a radost. Mezi pěstouny jako partnery rodiny mluvily o prohloubení vztahu a upevnění vědomí toho, že jsou na všechno dva a že společně všechno zvládnou. Jako do určité míry negativní stránku pěstounské péče vnímaly někdy negativní reakce blízkého okolí, na druhou stranu to však berou tak, že poznali, kdo je a kdo není jejich „pravý přítel“. Pěstounská péče změnila jejich život i v tom smyslu, že musely přeorganizovat svoje pojetí času a přizpůsobit dětem chod domácnosti; to vše ale vnímají jen jako nutné změny, které pro radost z „plného domu“ a z toho, že mohou někomu pomoci, rádi udělají.

Psát tuto práci bylo pro mne velkým přínosem nejen po odborné stránce ale hlavně po té lidské. Setkala jsem se se zajímavými lidskými příběhy. Často mě překvapilo, jak rodiny zvládaly jednotlivé situace a patří jim můj velký obdiv. Již samostatný proces před pěstounskou péčí přináší mnoho strastí, ale ani po převzetí dítěte do rodiny to není mnohdy lehké a také se vyskytnou problémy, které je třeba řešit.

Měla jsem možnost setkat se se třemi rodinami, se kterými se mi výborně pracovalo. Jejich otevřenosti při našich rozhovorech si velmi vážím a doufám, že se mi podařilo zachytit to nejdůležitější, co zažívaly. V práci jsem používala i přímé výpovědi rodin, abych co nejvíce zdůraznila momenty v rozhovoru, které byly stěžejní. Se všemi rodinami jsem nadále v kontaktu. Rodina 3 je stále v řešení problému, kvůli kterému byla vyškrtuta z evidence přechodných pěstounů.

Zdroje

- Bedrnová, Nový a kol., 1998. *Psychologie a sociologie řízení*. Praha: Management press.
- Bubleová, V., A. Vávrová, L. Vránová J. Frantíková. 2011. *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s.
- Bubleová, V., L. Vránová, A. Vávrová, J. Frantíková, M. Vančáková. 2012. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče.
- Cogiel, A. 2007. Altruismus, *Filozofická fakulta OU*. Dostupné z: <http://ff.osu.cz/index.php?kategorie=224&id=3698> [23.2.2017].
- Česko. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 Občanský zákoník (nový občanský zákoník 2014), in Úplné znění. 2012, číslo 900, s.71-101.
- Česko. Zákon č. 117 ze dne 36. května 1995. O státní sociální podpoře (sociální zabezpečení), in Úplné znění. 2017, číslo 1179. s.5-67.
- Česko. Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999. O sociálně-právní ochraně dětí (rodinné právo), in Úplné znění. 2015, číslo 1098.
- Giddens, A. 1999. *Sociologie*. Praha: Argo.
- Hartl, P., H. Hartlová. 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Holy, L. 1996. *Anthropological Perspectives on Kinship*. London: Pluto Press
- Janoušek a kol., 1984. *Sociální psychologie*. Praha. SPN
- Jeřábek, H. 1992. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Carolinum.
- Maslow, A. H., 2014. *O psychologii bytí*. Praha: Portál.
- Maslow, A. H., 1954. *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.

- Matějček, Z. 1989. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum.
- Matějček, Z. 1994. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál.
- Matějček, Z. 1999. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál.
- Matějček, Z., J. Koluchová. 2002. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál.
- Matějček, Z. 2007. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál.
- Matoušek, O. 1997. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí odbor 21, 2013. Formy náhradní rodinné péče, *Mpsv.cz*. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14501#2> [29.1.2017].
- Ministerstvo práce a sociálních věcí odbor 23, 2017. Náhradní rodinná výchova, *Portál veřejné správy*. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/183/188/11670.html#obsah> [29. 1. 2017].
- Možný, I. 2002. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Nakonečný, M. (1996). *Motivace lidského chování*. Praha: Academia.
- Psychoweb, 2017. *A. H. Maslow – Teorie motivace*. Dostupné z: <http://www.psychoweb.cz/psychologie/maslow-a-h---teorie-motivace--d-a-b-potreby/> [23.2.2017].
- Radvanová, S., M. Zuklínová. 1999. *Kurs občanského práva – instituty rodinného práva*. Praha: C. H. Beck.
- Rodger, S., et al. 2006. Who is caring for our most vulnerable children? The motivation to foster in child welfare. *Child Abuse and Neglect*, 30 (2006), 1129-1142.

- Silverman, D. 2005. Ako robiť kvalitatívny výskum, praktická príručka. Bratislava: Ikar.
- Skupnik, J. 2010. *Antropologie příbuzenství: příbuzenství, manželství a rodina v kulturněantropologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Studium psychologie 2016. *Motivace, dělení motivů, sebezáchovné (biologické), psychické a sociální motivy*. Dostupné z: <http://www.studium-psychologie.cz/obecna-psychologie/12-motivace-deleni-motivu.html> [23.2.2017].
- Škoviera, A. 2007. *Dilemata náhradní výchovy*. Praha: Portál.
- Tracy E. MacGregor Et all. 2006. The Needs of Foster Parents. *Qualitative social work*, 5(3), 351-368.
- Vágnerová, M. 2000. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. 2004. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum.
- Veselá, R. a kol, 2005. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia
- Výrost, J., I. Slaměnik. 1998. *Aplikovaná sociální psychologie*. Praha: Portál.
- Výrost, J, I. Slaměnik. 2008. *Sociální psychologie. 2.*, Praha: Grada.
- Wolf, P. 2016. Dávky pěstounské péče 2017 – kompletní tabulky, *KupníSila.cz*. Dostupné z: <http://kupnisila.cz/davky-pestounske-pece/> [29.1.2017].
- Zášková, H, Z. Mlčák. 2009. *Osobnostní aspekty prosociálního chování a empatie*. Praha: Triton.
- Zeulová, D. 2012. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál

Seznam příloh

Příloha č. 1: Informace o vyplacených dávkách v listopadu 2016

Příloha č. 2: Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2015

Příloha č. 3: Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli, pěstouny, pěstouny na přechodnou dobu

Příloha č. 4: Kritéria výběru pěstounů pro pěstounskou péči na přechodnou dobu (PPPD)

Příloha č. 5: Lékařské vyšetření žadatele o náhradní rodinnou péči

Příloha č. 6: Dotazník k žádosti o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli/pěstouny/pěstouny na přechodnou dobu

5) Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče

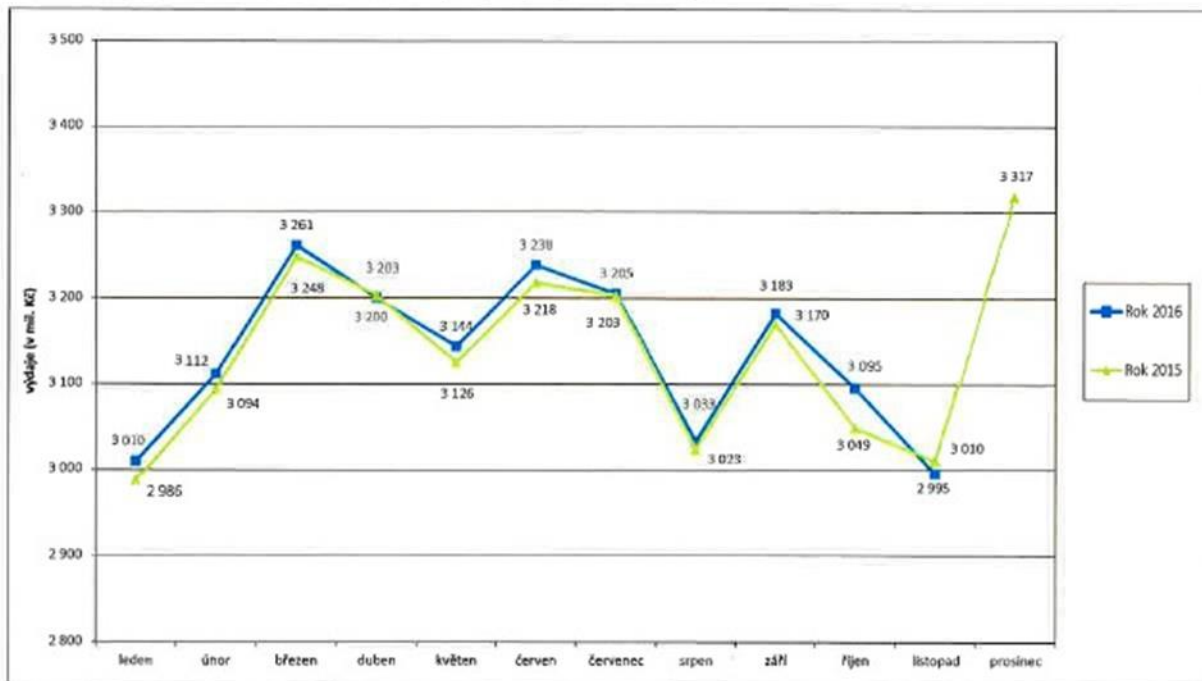
- Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče dosáhly v listopadu 2016 téměř 3,0 mld. Kč, tj. meziročně o 15,3 mil. méně, za leden až listopad 2016 se jednalo cca 34,5 mld. Kč, tj 88,4 % státního rozpočtu (39 008,5 mil. Kč).
- V systému **státní sociální podpory** byl v listopadu 2016 zaznamenán **meziroční pokles výdajů** na **přídavek na dítě** (o cca 21,2 mil. Kč) a na **příspěvek na bydlení** (o cca 9,4 mil. Kč). K výraznějšímu **nárůstu** výdajů došlo u **rodičovského příspěvku** (o 16,6 mil. Kč).
- Na dávky pěstounské péče bylo v listopadu 2016 vynaloženo 240,3 mil. Kč, tj. meziročně o cca 11,8 mil. Kč (o 5,2 %) více. Tento vývoj souvisí především s nárůstem počtu dětí v pěstounské péči a počtu pěstounů.

Tabulka 5.1: Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče

Výdaje v rámci dávkového systému	Od počátku roku	Běžný měsíc												Finanční rok	
		leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	rozpočet 2016	žerpání rozpočtu v %
Rok 2016 [v mil. Kč]	34 474	3 010	3 112	3 261	3 200	3 144	3 238	3 205	3 033	3 183	3 095	2 995		39 009	88,4
Rok 2015 [v mil. Kč]	34 330	2 986	3 094	3 248	3 203	3 126	3 218	3 203	3 023	3 170	3 049	3 010	3 317	x	x
Rozdíl	v mil. Kč	144	24	18	19	-3	18	20	2	10	12	46	-15		
	v %	0,4	0,8	0,5	0,4	-0,1	0,6	0,6	0,1	0,3	0,4	1,5	-0,5		

Zdroj: ČNB

Graf 5.1: Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče

Tabuľka 5.2: Vydaje na dávky štátnej sociálnej podpory a pečovateľskej péče podľa typu dávky

Typ dávky	Počet vyplacených dávok (v tis.)		Meziročný index v %	Vyplaceno v období (v mil. Kč) ¹⁾		Meziročný index v %	Vyplaceno od počiatku roku (v mil. Kč) ¹⁾		Meziročný index v %	
	listopad 2015	listopad 2016		listopad 2015	listopad 2016		2015	2016		
Dávky štátnej sociálnej podpory	prínavka na dieťa	335,7	302,0	90,0	202,9	181,7	89,6	2 817,7	2 600,7	92,3
	príspevok na bývanie	201,3	195,1	96,9	666,9	677,5	98,6	8 342,4	8 436,9	101,1
	rodičovský príspevok	274,9	272,5	99,1	1 859,4	1 876,0	100,9	20 605,6	20 731,8	100,6
	porodné	2,0	1,9	95,0	23,2	21,0	90,5	231,6	234,8	101,4
	pohrebné ²⁾	0,2	0,2	x	1,1	1,2	109,1	12,4	12,1	97,6
Dávky SSP celkom ⁹⁾	814,1	771,7	94,8	2 773,5	2 757,4	99,4	32 009,1	32 016,0	100,0	
Dávky pečovateľskej péče	príspevok na úhradu potrieb dieťaťa	15,7	16,5	105,1	84,7	88,7	104,7	904,2	957,7	105,9
	odmätka pečovateľa ⁶⁾	12,1	12,6	104,1	140,1	147,7	105,4	1 484,7	1 587,8	106,9
	príspevok pri prevzatí dieťaťa ²⁾	0,2	0,2	x	1,5	1,3	86,7	18,3	16,9	92,3
	príspevok na zakúpenie osobného motorového vozidla ^{2), 3)}	0,0	0,0	x	0,7	0,8	114,3	11,0	11,0	100,0
	príspevok pri ukončení pečovateľskej péče ^{2), 4)}	0,1	0,1	x	1,5	1,8	120,0	17,8	19,0	106,7
Dávky pečovateľskej péče celkom ⁹⁾	28,1	29,4	104,6	228,5	240,3	105,2	2 436,0	2 592,4	106,4	
CELKEM - dávky štátnej sociálnej podpory a pečovateľskej péče	842,2	801,1	95,1	3 002,0	2 997,7	99,9	34 445,1	34 608,4	100,5	
Celkom dávky SSP a PP dle čerpaní ČNB	x	x	x	3 010,2	2 994,9	99,5	34 329,8	34 474,2	100,4	

Zdroj: OKSStat (údaje k 16. 12. 2016), ČNB

- 1) bez prevodu z depozitného účtu a na príjmový účet SR,
- 2) z odvodu názkého podiu vyplacených dávok a z drovodu zaokrouhľeni neni hodnota meziročného indexu uvedena,
- 3) v listopadu 2016 bylo vyplaceno 17 těchto příspěvků, v listopadu 2015 se jednalo o 15 příspěvků,
- 4) v listopadu 2016 se vyplácelo 71 těchto příspěvků, v listopadu 2015 šlo o 63 příspěvků,
- 5) včetně údajů za sociální příspěvek, který byl od počátku roku 2012 zrušen (nicméně ještě v lednu až listopadu 2015 byl započítán vliv vratek a přeplatků – jednalo se o cca -0,6 mil. Kč, v lednu až listopadu 2016 – cca - 0,3 mil. Kč),
- 6) ve sloupcích „Vyplaceno...“ bez výdajů na pojistné a na odvody daně z příjmů.

6) Souhrnný přehled vývoje výdajů na sociální dávky

Tabulka 6.1 obsahuje základní přehled vývoje výdajů jednotlivých dávkových systémů resortu MPSV uvedených v kapitolách 1 až 5 tohoto materiálu (meziroční srovnání včetně komparace ve vztahu k částkám státního rozpočtu).

Tabulka 6.1: Vývoj výdajů v oblasti dávkových systémů MPSV

Dávkový systém	Od počátku roku - leden až listopad			
	skutečnost 2016	skutečnost 2015	rozpočet 2016	rozdíl proti minulému roku
Dávky důchodového pojištění	354 665,7	346 094,1	390 285,0	
Rozdíl - v mil. Kč	x	8 571,6	x	●
Rozdíl - v %	x	2,5	x	
Dávky nemocenského pojištění	23 994,9	21 978,1	26 500,0	
Rozdíl - v mil. Kč	x	2 016,8	x	●
Rozdíl - v %	x	9,2	x	
Podpory v nezaměstnanosti	7 603,6	7 652,8	8 450,0	
Rozdíl - v mil. Kč	x	-43,0	x	●
Rozdíl - v %	x	-0,6	x	
Příspěvek na péči	20 983,2	19 389,5	23 120,0	
Rozdíl - v mil. Kč	x	1 593,7	x	●
Rozdíl - v %	x	8,2	x	
Dávky pomoci v hmotné nouzi	8 500,4	9 647,8	10 516,3	
Rozdíl - v mil. Kč	x	-1 147,4	x	●
Rozdíl - v %	x	-11,9	x	
Dávky pro osoby se zdravotním postižením	1 829,3	1 766,9	2 100,0	
Rozdíl - v mil. Kč	x	62,4	x	●
Rozdíl - v %	x	3,5	x	
Dávky státní sociální podpory a péčovské péče	34 474,2	34 329,8	39 008,5	
Rozdíl - v mil. Kč	x	144,4	x	●
Rozdíl - v %	x	0,4	x	
CELKEM	452 051,3	440 858,8	499 979,8	
Rozdíl - v mil. Kč	x	11 192,5	x	●
Rozdíl - v %	x	2,5	x	

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

Kraje a obce vyplněný výkaz doručí do 15. 2. 2016
v elektronické podobě na MPSV - odboru účetnictví a finančního výkaznictví.
Kontaktní osoba: Ing. Zuzana Nová,
e-mail: zuzana.nova@mpsv.cz, tel.: 221 922 553.

Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem č. 89/1995 Sb.,
o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Údaje se zjišťují pro potřebu MPSV.
Za ochranu důvěrnosti údajů zodpovídá MPSV.

V (MPSV) 20-01

Schváleno ČSÚ pro MPSV
ČV 164/15 ze dne 31. 10. 2014
v rámci Programu statistických
zjišťování na rok 2015

IČO

Česká republika

Zpravodajská jednotka:

ROČNÍ VÝKAZ
o výkonu sociálně-právní ochrany dětí
za rok
2015

Výkaz vyplnil:	Jméno a příjmení	
	Telefon	
	E-mail	
	Datum	

I. Počty případů evidovaných orgánem sociálně-právní ochrany dětí

	Číslo řádku	Evidovaný počet případů rodin z předchozího roku	Počet případů rodin zaevidovaných za sledovaný rok	Evidovaný počet případů ke konci roku
a	b	1	2	3
Rejstřík Om	71	388 340	77 781	243 915
Rejstřík Nom	72	10 612	30 787	40 775

Popis chyby	
chyba	Řádek 72: Součet sl. 1 a 2 se rovná sl. 3

II. Umísťování dětí do náhradní rodinné péče a rozhodování o poručení dětí

	Číslo řádku	Počet dětí celkem	z toho dětí						
			svěřené do péče příbuzných nebo blízkých osob	se zdravotním postižením	ve věku				
					0 - 2 let	3 - 5 let	6 - 9 let	10 - 14 let	
a	b	1	2	3	4	5	6	7	
Ve sledovaném roce bylo svěřeno na základě rozhodnutí do	péče před osvojením	73	412	18	4	361	27	16	2
	osvojení	73a	302	26	3	239	29	17	6
	péče jiné osoby	74	1 254	1 025	9	288	251	255	318
	předpěstounské péče	75	271	84	7	90	60	62	38
	pěstounské péče	76	1 941	1 289	39	348	441	482	542
pěstounské péče na přechodnou dobu	77	614	4	13	477	55	39	38	
Jmenování poručníka dítěti s osobní péčí poručníka ve sledovaném roce	78	374	224	13	76	65	70	137	

III. Klienti kurátora pro děti a mládež

	Číslo řádku	Celkem	z toho			
			děti do 15 let	z toho dívek	mládství	z toho dívek
a	b	1	2	3	4	5
Počet evidovaných klientů	79	30 174	13 524	4 569	16 650	5 107

ok	Řádek 79: Sloupec 4 musí být roven nebo větší než sloupec 5.
ok	Řádek 79: Sloupec 2 musí být roven nebo větší než sloupec 3.
ok	Řádek 79: Sloupec 1 se musí rovnat součtu sloupců 2 a 4.

IV. Klienti řešení kurátorem pro děti a mládež

	Číslo řádku	Celkem	z toho			
			děti do 15 let	z toho dívek	mládství	z toho dívek
a	b	1	2	3	4	5
Trestná činnost	81	4 680	1 990	430	2 690	412
Přestupky	82	3 244	x	x	3 238	650
Výchovné problémy	83	19 476	9 937	3 260	9 539	3 099
Uložená trestní opatření	84	1 076	x	x	1 076	135
Uložená výchovná opatření mladistvým	84a	628	x	x	628	95
Mladiství ve výkonu vazby nebo ve výkonu odnětí svobody	84b	143	x	x	143	9
Opatření uložená dětem mladším 15 let	85	897	897	184	x	x

ok	Řádek 81: Součet sl. 2 a 4 musí být roven sl. 1.
chyba	Řádek 82: Sloupec 4 musí být roven sloupci 1.
ok	Řádek 83: Součet sl. 2 a 4 musí být roven sl. 1.
ok	Řádek 84: Sloupec 4 musí být roven sloupci 1.
ok	Řádek 84a: Sloupec 4 musí být roven sloupci 1.
ok	Řádek 84b: Sloupec 4 musí být roven sloupci 1.
ok	Řádek 85: Sloupec 2 musí být roven sloupci 1.

Vaše poznámky a připomínky:

--

V. Náhradní péče

A. Pěstounská péče, osobní péče poručenka, péče jiné osoby

	a.	b	c	z toho se zdravotním postižením	Za rok pěstounské péče, poručenství nebo svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče ve sledovaném roce					celkem	
					z toho dítě vešlo				nabytí plné svéprávnosti dítěte		jiným způsobem
					k rodičům	do jiné formy náhradní rodinné péče	do osvojení	do ústavního zařízení nebo do ZDVOp			
Pěstounská péče	89a	10 300	324	135	4	5	91	676	282	1 328	
Pěstounská péče na přechodnou dobu	89b	543	12	49	156	93	9	4	11	319	
Poručenství s osobní péčí poručenka	89c	3 076	215	20	20	1	32	223	68	367	
Svěření dítěte do péče jiné osoby	89d	4 152	61	177	348	15	30	244	116	937	

V. Náhradní péče

A. Pěstounská péče, osobní péče porušenka, péče jiné osoby

a	Číslo řádku	Počet dětí k 31. 12.	z toho se zdravotním postižením	Základ pěstounské péče, poručování nebo svěřeni dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče ve sledovaném roce						
				z toho dítě rodilo				nabytí plné svěřenské péče	jiným způsobem	celkem
				k rodicím	do jiné formy náhradní rodinné péče	do osvojení	do institucionálního zařízení nebo do ZDVOV			
b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	
Pěstounská péče	89a	10 390	324	335	129	5	91	676	282	1 328
Pěstounská péče na předčasnou dobu	89b	543	12	49	156	73	9	4	11	319
Poručování s osobní péčí porušenka	89c	3 076	215	70	20	1	32	223	68	367
Svěření dítěte do péče jiné osoby	89d	4 152	61	377	348	15	20	244	116	957

Popis chyby	
chyba	Řádek 89a: Součet sloupců 3, 4, 5 a 7 je menší než součet sloupců 1 a 2.
ok	Řádek 89b: Součet sloupců 3, 4, 5 a 7 je menší než součet sloupců 1 a 2.
chyba	Řádek 89c: Součet sloupců 3, 4, 5 a 7 je menší než součet sloupců 1 a 2.
chyba	Řádek 89d: Součet sloupců 3, 4, 5 a 7 je menší než součet sloupců 1 a 2.

B. Počet osob vykonávajících náhradní rodinnou péči

a	Číslo řádku	Počet osob, které mají svěřeno státním úřadem dítě do náhradní rodinné péče			Vzdělání v letech		
		ve sledovaném roce přibyla	ve sledovaném roce ubylo	celkem k 31. 12. sledovaného roku	prevedli	jiný příbuzný	cizí
b	c	d	e	f	g	h	i
Pěstounská péče	90	1 931	1 203	10 467	6 026	1 633	2 808
Pěstounská péče na předčasnou dobu	90a	377	85	654	0	12	642
Poručování s osobní péčí porušenka	90b	143	348	3 315	1 129	496	1 690
Péče jiné osoby	90c	1 540	947	4 487	3 677	467	315

Popis chyby	
chyba	Řádek 90: Součet sloupců 4, 5 a 6 je menší než součet sloupců 1 a 2.
ok	Řádek 90a: Součet sloupců 4, 5 a 6 je menší než součet sloupců 1 a 2.
ok	Řádek 90b: Součet sloupců 4, 5 a 6 je menší než součet sloupců 1 a 2.
ok	Řádek 90c: Součet sloupců 4, 5 a 6 je menší než součet sloupců 1 a 2.

C. Žadatelé o zprostředkování náhradní rodinné péče

a	Číslo řádku	Počet podaných žádostí o zprostředkování náhradní rodinné péče		
		ověřovaných k 1. 1.	podaných za sledovaný rok	neověřovaných k 31. 12.
b	c	d	e	f
Žadatelé o osvojení	91	1 664	505	1 572
z toho cizinců s hlášeným pobytím na území ČR	91a	42	24	44
Žadatelé o pěstounskou péči	92	1 015	407	845
Zabývali se záležitostmi do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na předčasnou dobu	92a	483	395	595
Celkem	93	3 147	1 369	2 991

chyba	Sloupec 1: Řádek 91 je menší než součet řádků 91a, 92 a 92a (sloupec 1, 91a)
chyba	Sloupec 2: Řádek 92 je menší než součet řádků 91, 92 a 92a (sloupec 1, 91a)
chyba	Sloupec 3: Řádek 93 je menší než součet řádků 91, 92 a 92a (sloupec 1, 91a)

D. Děti umístěné v náhradní péči zařízení pro péči o děti

a	Číslo řádku	Počet osob umístěných dětí ve sledovaném roce	Počet dětí, u nichž byla ve sledovaném roce smlouva ústavní výchovy, náhradní výchova nebo umístění v péči zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc z důvodu							Počet dětí umístěných k 31. 12. sledovaného roku
			Návratu dítěte do péče rodiče	předání dítěte do péče příbuzných nebo jiných osob blízkých	umístění dítěte do náhradní rodinné péče jiných osob než příbuzných	uplynutí stanovené doby umístění	náležitosti ústavní výchovy	zdravotní	jinak	
Děti s náhradou ÚV umístěné v zařízení pro výkon ÚV	94	2 388	201	80	211	39	x	326	160	5 360
Děti s náhradou OV umístěné v zařízení pro výkon OV	95	45	7	0	0	x	2	41	4	64
Děti s náhradou výchovnou opatření podle § 13a ZSPOD umístěné v zařízení pro výkon ÚV nebo ve středisku výchovné péče	96	59	26	0	0	4	8	3	1	30
Děti umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu	96a	625	210	54	86	3	133	14	99	404
Děti umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě žádosti zřizovatele zařízení, žádosti OSPOD ze souhlasu rodiče	96b	1 158	647	54	78	16	138	13	65	374

chyba	Řádek 94: sloupec 1 - sloupec 2 - 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 = sloupec 9
chyba	Řádek 95: sloupec 1 - sloupec 2 - 3 + 4 + 6 + 7 + 8 = sloupec 9
chyba	Řádek 96: sloupec 1 - sloupec 2 - 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 = sloupec 9
chyba	Řádek 96a: sloupec 1 - sloupec 2 - 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 = sloupec 9
chyba	Řádek 96b: sloupec 1 - sloupec 2 - 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 = sloupec 9

Všechny poznámky a přílohy:

Metodické vysvětlivky k výkazu V (MSPV) 20-01

I. Počty případů evidovaných orgánem sociálně-právní ochrany dětí

- ř. 71 sl. 1 - uvede se celkový počet neuzavřených spisů Om, které orgán sociálně-právní ochrany (dále jen "OSPOD") evidoval v rejstříku Om k 31. 12. předchozího roku
- sl. 2 - uvede se počet nových případů, které zapsal OSPOD do rejstříku Om ve sledovaném roce
- sl. 3 - uvede se celkový počet spisů Om, které OSPOD evidoval v rejstříku Om k 31. 12. sledovaného roku (stav k 31.12. předchozího roku plus rejstřík Om sledovaného roku (nové případy) minus vyřazené spisy v průběhu roku)
- ř. 72 sl. 1 - uvede se počet případů, u kterých byl OSPOD dožádán k vyřízení v předchozím roce a dožádání nebylo k 1.1. sledovaného roku uzavřeno
- sl. 2 - uvede se počet případů, u kterých byl OSPOD ve sledovaném roce nově dožádán o vyřízení určité záležitosti a které byly z tohoto důvodu zapsány do rejstříku Nom
- sl. 3 - uvede se celkový počet spisů Nom, které OSPOD evidoval v rejstříku Nom k 31.12. sledovaného roku (uzavřené i neuzavřené případy dožádání, které OSPOD řešil ve sledovaném roce)
- ř. 72 - součet sl. 1 a 2 musí být roven sl. 3

II. Umísťování dětí do náhradní rodinné péče a rozhodování o poručení dětí

- ř. 73 sl. 1 - uvede se počet dětí, které byly rozhodnutím soudu podle § 823 a § 826 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen "NOZ") předány do péče budoucího osvojitelle nebo svěřeny do péče před osvojením
- ř. 73a sl.1 - uvede se počet nezletilých dětí, u kterých soud pravomocně rozhodl ve sledovaném roce o osvojení
- ř. 74 sl. 1 - uvede se počet dětí, které byly soudem svěřeny do péče jiné osoby podle § 953 a násl. NOZ
- ř. 75 sl. 1 - uvede se počet dětí, které byly soudem svěřeny do předpěstounské péče podle § 963 NOZ
- ř. 76 sl. 1 - uvede se počet dětí, u kterých soud pravomocně rozhodl ve sledovaném roce o svěřeni do pěstounské péče podle § 958 a násl. NOZ
- ř. 77 sl. 1 - uvede se počet dětí, které byly soudem svěřeny do pěstounské péče na přechodnou dobu podle § 27a odst. 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon č. 359/1999 Sb.").
- ř. 78 sl. 1 - uvede se počet dětí, kterým byl ve sledovaném roce jmenován rozhodnutím soudu poručník podle § 928 a násl. NOZ, který vykonává osobní péči o poručence
- ř. 73 až ř. 78 sl. 4 až 7 - uvedou se počty dětí podle rozdělení do stanovených věkových kategorií
- ř. 73 až ř. 78 - sl. 2 uvede se počet dětí, které byly ve sledovaném roce svěřeny do péče některého z příbuzných nebo do péče jiné blízké osoby blízké dítěti nebo jeho rodině
- ř. 73 až ř. 78 sl. 3 - uvede se počet dětí se zdravotním postižením (bez ohledu na určení stupně závislosti na péči jiné osoby), které byly ve sledovaném roce svěřeny do některé z uvedených forem náhradní rodinné péče

III. Klienti kurátora pro děti a mládež

- ř. 79 sl. 1 - uvede se celkový počet dětí mladších 15 let a mladistvých (15 - 18 let) zapsaných v evidenci kurátora pro mládež ve sledovaném roce, včetně klientů převedených z minulého roku, se kterými kurátor pro mládež nadále pracuje a klientů vyřazených v průběhu roku z evidence kurátora pro mládež
- sl. 2 - uvede se počet dětí mladších 15 let z celkového počtu evidovaných
- sl. 3 - uvede se počet dívek z celkového počtu dětí do 15 let
- sl. 4 - uvede se počet mladistvých (15 - 18 let) z celkového počtu evidovaných
- sl. 5 - uvede se počet dívek z celkového počtu mladistvých
- ř. 79 - součet sl. 4 a 2 musí být roven sl. 1

IV. Klienti řešení kurátorem pro děti a mládež

- ř. 81 až 85 - v jednotlivých řádcích se uvádí počty klientů nikoli případů (tzn. klient, u kterého bylo během sledovaného roku řešeno více přestupků – ř. 82, bude zaznamenán pouze jednou),
- v případě kombinace dvou a více různých řešených případů u jednoho klienta, bude tento zaznamenán do každého příslušného řádku (tzn. klient, u kterého byla během sledovaného roku řešena trestná činnost a přestupek, bude zaznamenán na každém řádku - ř. 81 i ř. 82)
- ř. 84 - uvedou se počty trestních opatření uložených mladistvých podle § 24 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů
- ř. 84a - uvedou se počty uložených výchovných opatření mladistvým podle § 15 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů (dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení, napomenutí s výstrahou)
- ř. 84b - uvede se počet mladistvých, kteří se ve sledovaném roce nacházeli ve věznicí ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestního opatření odnětí svobody
- ř. 85 - uvedou se počty opatření uložených dětem mladším 15 let podle § 93 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

V. Náhradní péče

A. Pěstounská péče, osobní péče poručníka, péče jiné osoby

- ř. 89a až 89d sl. 1 - uvede se počet dětí v pěstounské péči, v pěstounské péči na přechodnou dobu, v osobní péči poručníka a v péči jiné osoby podle § 953 NOZ k 31. 12. sledovaného roku
- ř. 89a až 89d sl. 2 - uvede se počet dětí se zdravotním postižením (bez ohledu na určení stupně závislosti na péči jiné osoby), které byly ke konci sledovaného roku svěřeny do některé z uvedených forem náhradní rodinné péče

ř. 89a až 89d sl. 8 - uvedou se počty případů, kdy došlo k zániku náhradní rodinné péče z jiných důvodů, tj. úmrtím dítěte nebo osoby zajišťující náhradní rodinnou péči, uplynutím doby trvání pěstounské péče na přechodnou dobu, zánikem poručenství v důsledku nabytí plné svéprávnosti rodiče nebo navrácení rodičovské odpovědnosti rodiči apod.

ř. 89c - uvedou se děti, u kterých soudem jmenovaný poručník vykonává osobní péči o dítě

ř. 89d - uvedou se děti svěřené do péče jiné osoby podle § 953 a násl. NOZ

B. Počet osob vykonávajících náhradní rodinnou péči

ř. 90 až 90c sl. 1 až 3 - uvede se počet osob, které mají svěřeno alespoň jedno dítě do pěstounské péče, do pěstounské péče po přechodnou dobu, do osobní péče poručníka nebo do péče jiné osoby; v případě společné pěstounské péče nebo poručnické péče manželů nebo jiných dvou osob se započítává každý z pěstounů nebo poručníků zvlášť

ř. 90 až 90c sl. 4 až 6 - uvede se příbuzenský vztah pěstouna, poručníka nebo jiné osoby ke svěřenému dítěti bez ohledu na rok svěřením do této péče

C. Žadatelé o zprostředkování náhradní rodinné péče

ř. 91a - uvede se počet žadatelů, kdy alespoň jeden z nich je cizinec hlášený k pobytu na území ČR po dobu nejméně 365 dnů

ř. 92a - uvede se počet žadatelů, kteří podali žádost o zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu podle § 27a odst. 1 zákona č.359/1999 Sb.

ř. 91 až ř. 92 sl. 2 - uvedou se počty podaných žádostí o zprostředkování náhradní rodinné péče podle § 20 odst. 1 a § 21 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb. ve sledovaném roce

ř. 91 až ř. 92a sl. 3 - uvedou se počty žádostí, u kterých nebylo k 31.12. sledovaného roku pravomocně skončeno řízení o zařazení žadatele do evidence krajského úřadu

pozn.: v případě, že žadatel svou žádost vezme zpět, jedná se z pohledu OSPOD o žádost vyřízenou

D. Děti umístěné v náhradní péči zařízení pro péči o děti

- ř. 94 sl. 1 - uvede se počet umístěných dětí, u kterých soud ve sledovaném roce pravomocně nařídil rozsudkem ústavní výchovu podle § 971 NOZ (ukazatel nezahrnuje děti umístěné do ústavního zařízení na základě předběžného opatření soudu)
- ř. 94 a 95 sl. 2, 3 - uvede se počet dětí, u nichž došlo ve sledovaném roce ke zrušení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a dítě se vrátilo zpět do péče rodičů nebo bylo předáno do péče příbuzných nebo jiných osob blízkých dítěti nebo jeho rodině
- ř. 94 a 95 sl. 4 - uvede se počet dětí, u nichž došlo ve sledovaném roce ke zrušení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a dítě bylo umístěno do náhradní rodinné péče jiných osob, než jsou příbuzní dítěte nebo osoby blízké dítěti nebo jeho rodině
- ř. 94 a 95 sl. 5 - uvede se počet dětí, u nichž došlo ve sledovaném roce k ukončení ústavní výchovy z důvodu uplynutí doba trvání ústavní výchovy podle § 972 odst. 1 NOZ
- ř. 94 a 95 sl. 7 - uvede se počet dětí, u nichž došlo ve sledovaném roce k ukončení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy z důvodu dosažení zletilosti ústavní výchovy v ochrannou výchovu nebo naopak podle § 23 zákona č. 218/2003 Sb.
- ř. 95 sl. 1 - uvede se počet umístěných dětí a mladistvých, u kterých soud pro mládež ve sledovaném roce pravomocně rozhodl o uložení ochranné výchovy podle § 22 nebo § 93 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- ř. 96 sl. 1 - uvede se počet dětí, které byly ve sledovaném roce umístěny v dětském domově pro děti do 3 let věku, v domově pro osoby se zdravotním postižením nebo ve středisku výchovné péče rozhodnutím soudu o výchovném opatření podle § 13a zákona č. 359/1999 Sb.
- ř. 96a sl. 1 - uvede se počet dětí, které byly ve sledovaném roce umístěny v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě předběžného opatření soudu, rozhodnutí o výchovném opatření podle § 13a odst. 1, 2 zákona č. 359/1999 Sb. nebo rozhodnutí soudu podle § 971 odst. 2 NOZ
- ř. 96b sl. 1 - uvede se počet dětí, které byly do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc umístěny na základě žádosti zákonného zástupce, žádosti dítěte nebo žádosti OSPOD se souhlasem rodiče

VI. Dohledy, případy se vztahem k cizině

- ř. 97 sl. 1 - uvede se počet dětí, u kterých soud ve sledovaném roce pravomocně rozhodl o stanovení dohledu § 925 odst. 1 písm. b) NOZ
- ř. 98 sl. 1 - uvede se počet dětí, u kterých soud ve sledovaném roce nařídil dohled nad úspěšností osvojení podle § 839 NOZ
- ř. 97 a 98 sl. 2 - uvede se počet nezletilých dětí, u kterých ke konci sledovaného roku trval soudem stanovený dohled nad výchovou nebo nad úspěšností osvojení
- ř. 99 sl. 1 - uvede se počet případů, kdy orgán sociálně-právní ochrany zajišťoval pomoc podle § 37 zákona č. 359/1999 Sb.
- ř. 100 sl. 1 - uvede se počet případů, kdy orgán sociálně-právní ochrany dětí zajišťoval návrat dětí nacházejících se v zahraničí bez doprovodu podle § 36 zákona č. 359/1999 Sb.

**Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli,
pěstouny, pěstouny na přechodnou dobu***

Žadatelka – jméno a příjmení:

Datum narození:
Místo trvalého pobytu:
Cizinec – adresa pobytu:
Rodinný stav:
Tel. kontakt:
E-mail:

Žadatel – jméno a příjmení:

Datum narození:
Místo trvalého pobytu:
Cizinec – adresa pobytu:
Rodinný stav:
Tel. kontakt:
E-mail:

Žádám o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se **osvojiteli / pěstouny / pěstouny na přechodnou dobu***, v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

V případě osvojení, pokud krajský úřad nezprostředkuje osvojení do 3 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů, **souhlasím – nesouhlasím*** s tím, aby tato žádost byla postoupena Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí za účelem zařazení do evidence pro zprostředkování osvojení dětí z ciziny.

Žádám výlučně o osvojení z ciziny: ANO – NE*

Souhlasím s tím, že orgány sociálně právní ochrany dětí, podílející se na zařazení do evidence žadatelů a na zprostředkování náhradní rodinné péče, jsou oprávněny zajišťovat další potřebné údaje zejména o tom, zda způsobem svého života budu zajišťovat pro dítě vhodné rodinné prostředí, a dále jsou oprávněny kdykoliv zjišťovat, zda nedošlo ke změně rozhodných skutečností uvedených ve spisové dokumentaci.

Dávám souhlas s uchováním a zpracováním osobních údajů a fotokopii osobních dokladů všemi orgány sociálně-právní ochrany, které se budou podílet na zařazení do evidence žadatelů a na zprostředkování náhradní rodinné péče (v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, v platném znění a zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, v platném znění).

Souhlasím s účastí na odborné přípravě k přijetí dítěte do rodiny.

V.....dne

.....
podpis žadatelky

.....
podpis žadatele

Přílohy k žádosti:

- Občan ČR - doklad o státním občanství , kopie OP se souhlasem žadatele
- oddací list, popř. rozsudek o rozvodu, rodný list vlastního dítěte, vysvědčení dítěte, hodnocení školy
- Občan ČR - opis z evidence Rejstříku trestů – vyžádá si sám obecní úřad s rozšířenou působností
- Dotazník pro zájemce o NRP obsahující další osobní údaje žadatele, údaje o ekonomických a sociálních poměrech, údaje o osobách žijících v domácnosti žadatele, představy o dítěti
- Zpráva o zdravotním stavu žadatele vypracovaná praktickým lékařem
- Potvrzení o příjmech žadatele a společně posuzovaných osob
- Hodnocení zaměstnavatelem
- Fotografie žadatele s rodinou
- Cizinec – doklad o povolení k trvalému pobytu na území ČR nebo o nepřetržitém přechodném pobytu na území ČR po dobu nejméně 365 dnů podle zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt cizinců na území ČR
- Cizinec - doklad obdobný opisu z evidence Rejstříku trestů vydaný ve státech, ve kterých se žadatel zdržoval nepřetržitě déle než 3 měsíce v době od dovršení patnáctého roku věku do podání žádosti – doloží žadatel

Kritéria výběru pěstounů pro pěstounskou péči na přechodnou dobu (PPPD)

Na osobu poskytující pěstounskou péči na dobu určitou má být pohlíženo jako na profesionála vykonávající specifickou činnost v oblasti výchovy a péče o ohrožené děti. Očekává se, že dítěti poskytnou stabilní a láskyplné prostředí po dobu několika týdnů až měsíců, jejich péče by měla dětem pomoci začít se vyrovnávat s traumaty a ztrátami z minulosti a připravit je na přechod do trvalé péče. Tito pěstouni budou spolupracovat s rodinou dítěte či budoucími osvojiteli, musejí mít dobré komunikační schopnosti, budou se podílet na práci odborného týmu poskytujícího podporu dítěti a jeho rodině.

Děti, které přicházejí do přechodné pěstounské péče, zažily často v životě již mnohá traumata a ztráty. PPPD by jim měla nabídnout co nejstabilnější a nejkvůlijší prostředí. Proto je třeba posoudit:

- **rodinnou situaci**
 - stabilní svazek, současný vztah - zpravidla min. 5 let společného soužití bez aktuálních konfliktů
 - samožadatelé - osoby, které v danou chvíli nehledají partnerský vztah, přijímají své postavení a jsou smířeni s tím, že nemají partnera
 - zpravidla max. 1x rozvedení žadatelé - výjimka na základě individuálních situací, po důkladném prozkoumání stability partnerského vztahu (indikátor schopnosti navázat a udržet stabilní vztah a s ním rodinné prostředí)
 - naplňování potřeb dětí v rodině nesmí být případným přijímáním dětí na PPPD ohroženo (děti žijící v rodině by neměly mít závažnější výchovné problémy, chronické potíže či výrazná traumata), zejména je třeba posoudit, zda děti v pěstounské péči nebo osvojení, které již v rodině jsou, jsou schopny rozumět a přijmout smysl PPPD.
 - doporučujeme, aby děti v rodině byly minimálně 8-10 let staré, aby byly schopny pochopit smysl PPPD
 - od příchodu posledního dítěte do rodiny (osvojení či klasická pěstounská péče, narození vlastního dítěte žadatelů) uplynula dostatečná doba (zpravidla minimálně 2 roky) a všechny děti v rodině mají vytvořen bezpečný a pevný vztah ke svým rodičům (pěstounům)
 - rodina má dostatečnou kapacitu věnovat se dítěti, které přijde na přechodnou dobu, jsou-li v rodině více než 3 děti, dá se předpokládat, že kapacita rodiny je vyčerpána
- **životní zabezpečení a bydlení**
 - charakter bydlení, kvalita, vybavenost a stabilita - bytové podmínky umožňují vytvoření dostatečného prostoru pro přijímané dítě a zajišťují mu přiměřené soukromí
 - jeden z pěstounů by měl být připraven nejpozději při přijímání prvního dítěte opustit svoje zaměstnání, měl by se dítěti věnovat na celý úvazek
 - socioekonomická úroveň rodiny je stabilní, výchozí aktuální situace žadatele/žadatelů o PPPD je bez vážných problémů (bez soudně nařízené exekuce či výrazného zadlužení), které by mohly vlastní výkon PPPD znesnadnit či vážně oslabit
- **osobnostní charakteristiky a zdravotní stav**
 - péče o děti na přechodnou dobu vyžaduje dostatečnou osobnostní zralost a životní zkušenosti a zároveň může být vyčerpávající a náročná, proto je třeba zohledňovat i věk (zpravidla by se měl pohybovat v rozmezí 28-65 let) a zdravotní stav žadatelů
 - trestní bezúhonnost obdobně jako u žadatelů o jiné formy NRP (ne v případě odsouzení pro násilný nebo sexuální trestný čin nebo trestnou činnost směřující proti dítěti)
 - v anamnéze vyloučeny závislosti (drogy, alkohol apod.), prostituce (z lékařských zpráv, pověst žadatelů apod.)
 - od pěstounů na přechodnou dobu se očekává spolupráce s dalšími odborníky a také výrazný vlastní podíl na sociálně právní ochraně dětí, proto je třeba, aby tito pěstouni měli dostatečné intelektové schopnosti

- osobnostní kvality, zkušenosti atd., jejichž zjišťování je předmětem psychologického vyšetření
 - vyloučení patologie osobnosti, psychických poruch, členství v rizikové skupině či sektě
 - zralost, pravdivé uvědomění si svých předností a nedostatků
 - trpělivost
 - motivace (v případě partnerů u obou)
 - neočekávají vděk od přijatých dětí, jsou připraveni děti předat dále
 - nemají nezpracovaná traumata či nedorěšená témata z minulosti
 - jsou schopni uznat svoji chybu
 - schopnost dávat lásku a přijetí
- podpůrná síť
 - pěstouni se mohou opřít o své přátele a příbuzné (nečeká se však, že všichni budou s jejich rozhodnutím stát se pěstouny na přechodnou dobu souhlasit)
 - dostupnost odborné péče pro pěstouny i přijaté dítě; ochota pěstouna přijmout podporu
 - dostupnost podpůrných a odborných služeb

Při posuzování všech žadatelů je třeba postupovat individuálně, odůvodňovat, proč je daná konkrétní rodina zařazena nebo nezařazena (např. i v případě, že žadatelé jsou spolu tři roky, je třeba v odůvodnění případného zamítnutí uvést konkrétní důvody pro nedostatečnou záruku stability jejich vztahu, nejen dobu jejich soužití). Zejména je třeba se žadateli hovořit o smyslu jednotlivých kritérií a každé rozhodnutí jim podrobně a srozumitelně zdůvodnit.

Očekávání od pěstounů na přechodnou dobu

- absolvování příprav - znalosti o důležitosti vazby pro dítě, projeví poruch attachmentu, možnosti jejich terapie; identita dítěte, historie dítěte, kniha života
- rozumějí důvodům a smyslu PPPD
- jsou připraveni dítě předat dál
- jsou připraveni a ochotni spolupracovat při předání dítěte s rodinou dítěte nebo s vybranou náhradní rodinou
- schopnost a připravenost na spolupráci s dalšími odborníky (sociální pracovník, učitel, speciální pedagog, zdravotník, psycholog...); schopnost přijmout rozhodnutí dalších odborníků v týmu
- schopnost zaznamenávat pokroky dítěte, jeho problémy, potřeby, přání a informovat o nich další odborníky v týmu
- jsou připraveni se dále vzdělávat a účastnit se supervize

Specializace:

Očekáváme, že se většinou pěstouni na přechodnou dobu budou specializovat na určitou skupinu dětí. Součástí odborného posouzení je zvážení cílové skupiny dětí pro konkrétní pěstouny. Nelze však akceptovat přílišné zúžení této skupiny, které je v rozporu se smyslem PPPD (např. přijímání dětí bez účasti biologických rodičů, vymezování se vůči etniku dítěte nebo přílišné zúžení věkové skupiny dětí). Je na každém kraji, aby zvážil, pro jaké skupiny dětí potřebuje pěstouny na přechodnou dobu, případně se zájemci jednal o jiných formách péče (trvalé PP, PPPD pro jinou skupinu dětí apod.)

**Lékařské vyšetření žadatele o náhradní rodinnou péči – vyplní
registrující praktický lékař**

Jméno a příjmení žadatele:

Datum narození:

Bydliště:

Diagnostický souhrn:

Současná terapie:

Přiložené odborné nálezy:

Datum:

razítko a podpis lékaře

**Dotazník k žádosti o zařazení do evidence žadatelů
vhodných stát se osvojiteli / pěstouny / pěstouny na přechodnou dobu**

ČÁST A – ÚDAJE O ŽADATELI/ŽADATELCE

I. OSOBNÍ ÚDAJE ŽADATELE/KY

Jméno a příjmení:
Datum narození:

Rodné příjmení:

Státní příslušnost:

Národnost:

Náboženské vyznání:

Jazyk/y používané v domácnosti:

Kontaktní údaje (pokud se liší od údajů uvedených v žádosti):

Adresa:

Pobyt na adrese od:

Telefon:

E-mail:

II. VZDĚLÁNÍ (uved'te název školy, vyučení, odborné zkoušky)

základní

vyučen – obor:

středoškolské:

vyšší odborné:

vysokoškolské:

Jiné odborné zkoušky:

**III. ZAMĚSTNÁNÍ (uved'te název zaměstnavatele a Vaše postavení v zaměstnání
max. 5 let zpět, pracovní dobu, vzdálenost od místa bydliště)**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

IV. ZÁJMY

.....
.....
.....
.....
.....
.....

V. ZKUŠENOSTI S PÉČÍ O DĚTI

Věnoval/a jste se péči o děti
- v rámci výkonu zaměstnání?

ano

ne

Kde a jak:

.....
.....
.....
.....
.....

- v rámci dobrovolné činnosti?

ano

ne

Kde a jak:

.....
.....
.....
.....
.....

- jinde?

ano

ne

Kde a jak:

.....
.....
.....
.....
.....

VI. ZDRAVOTNÍ STAV

Léčíte se s nějakým onemocněním?

ano

ne

Jakým:

.....
.....

Máte nějaké zdravotní obtíže a omezení (alergie, astma...)?

ano

ne

Jaké:

.....
.....
.....

Užíváte trvale léky?:

ano

ne

Jaké:

.....

Docházíte k odbornému lékaři

ano; jaké odbornosti

ne

ZDRAVOTNÍ STAV

Vyskytlo se ve Vaší rodině (rodiče, sourozenci, děti) nějaké dědičné nebo závažné onemocnění?

ano ne

Jaké:

Jaká závažnější onemocnění jste prodělal/a Vy?:

.....

Utrpěl/a jste nějaký závažný úraz?:

ano ne

Kdy a jaký:

Zůstaly Vám nějaké následky?:

ano ne

Jaké:

Byl/a jste někdy hospitalizován/a pro duševní onemocnění?

ano ne

S jakým onemocněním:

.....

Byl/a jste vyšetřen/a nebo ambulantně léčen/a u neurologa, psychiatra či psychologa?

ano ne

S jakým onemocněním:

.....

Pobíráte plný nebo částečný invalidní důchod?:

ČID ID ne

Dg.:

Léčil/a jste se s nějakou závislostí (drogovou, alkoholovou, hráčskou, jinou): ano ne

Kdy a s čím:

.....

Cítíte se z Vašeho pohledu zdrav/a?

ano

ne – proč:

VII. RODIČE

Matka:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Zemřela v roce:

Příčina úmrtí:

Otec:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Zemřel v roce:

Příčina úmrtí:

Sourozenci:

ano

Kolik:

Kolikátý/á jste v pořadí:

ne

Věk, pohlaví:

VIII. PARTNERSKÝ VZTAH

Manžel/ka, partner/ka

Jméno a příjmení:

Rodné příjmení:

Datum narození:

Datum uzavření sňatku:

Délka známosti před sňatkem:

Délka společného soužití před sňatkem:

Pořadí manželství:

Jste rozvedený/á:

Kolikrát:

V roce:

Kdo podával návrh na rozvod?

vy

bývalý/á manžel/ka

Důvod:

Děti z předchozích manželství:

ano

Kolik:

ne

Jste s dětmi v kontaktu?

ano

Jak často:

ne

ČÁST B – ÚDAJE O DĚTECH (vyplní žadatelé společně)

DĚTI i dospělé žijící mimo rodinu

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

- dítě ze současného vztahu dítě partnera dítě partnerky
 osvojené v roce v jiné formě náhradní rodinné péče od roku

V případě, že s vámi dítě již nežije, kdy odešlo?

Kam?

Zdravotní stav:

- dobrý jiný (postižení, odborné lékařské kontroly, atd.)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

- dítě ze současného vztahu dítě partnera dítě partnerky
 osvojené v roce v jiné formě náhradní rodinné péče od roku

V případě, že s vámi dítě již nežije, kdy odešlo?

Kam?

Zdravotní stav:

- dobrý jiný (postižení, odborné lékařské kontroly, atd.)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

- dítě ze současného vztahu dítě partnera dítě partnerky
 osvojené v roce v jiné formě náhradní rodinné péče od roku

V případě, že s vámi dítě již nežije, kdy odešlo?

Kam?

Zdravotní stav:

- dobrý jiný (postižení, odborné lékařské kontroly, atd.)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

- dítě ze současného vztahu dítě partnera dítě partnerky
 osvojené v roce v jiné formě náhradní rodinné péče od roku

V případě, že s vámi dítě již nežije, kdy odešlo?

Kam?

Zdravotní stav:

- dobrý jiný (postižení, odborné lékařské kontroly, atd.)

ČÁST C – ÚDAJE O DOMÁCNOSTI (vyplní žadatelé společně)

I. BYTOVÉ POMĚRY

Žijete v: rodinném domě v bytě

o velikosti (uveďte rozlohu i počet místností):

Dům/byt, ve kterém žijete? je ve Vašem osobním vlastnictví
 užíváte na základě nájemní smlouvy
 užíváte na základě podnájemní smlouvy
 užíváte na základě jiného oprávnění, jakého?
.....

Máte zahradu? ano ne

Máte nějaké domácí zvíře? ano ne Jaké?

Bude mít přijaté dítě/děti vlastní pokoj? ano ne

Žije s Vaší rodinou (kromě dětí uvedených v další části) někdo ve společné domácnosti (kdo, proč, jak dlouho, jak se účastní Vašeho společného života..)?
.....
.....
.....
.....

II. LOKALITA

Jak byste charakterizovali lokalitu, ve které žijete? (samota, vesnice, historické centrum města, klidná vilová čtvrť apod.)
.....
.....
.....
.....

Občanská vybavenost:

Dostupnost mateřské školy:
.....
.....

Dostupnost základní školy:
.....
.....

Dostupnost dětského lékaře:
.....
.....

III. FINANČNÍ SITUACE

Příjmy pravidelné:

- ano ve výši:
 ne

Příjmy nepravidelné, občasné:

- ano ve výši (obvykle za rok):
 ne

Dávky státní sociální podpory (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě aj.):

- ano ve výši:

Jaké:.....

- ne

Dávky pěstounské péče - odměna pěstouna

- ano odměna pěstouna ve výši:
 ne

Dávky sociální péče (dávky pro osoby se zdravotním postižením, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na péči):

- ano ve výši:

Jaké:

- ne

Soudně určená vyživovací povinnost:

Příjem:

- ano ve výši:
 ne

Výdaj:

- ano ve výši:
 ne

Jiná platební povinnost: (úvěry, půjčky, exekuce atd.):

- ano ve výši:

Jaká:

.....

- ne

ČÁST D – PŘEDSTAVY A OČEKÁVÁNÍ (vyplní žadatelé společně)

I. OČEKÁVÁNÍ

Zde uveďte, proč jste se pro náhradní rodinnou péči rozhodl/la/li, co od přijetí dítěte očekáváte, kdo se nejvíce na péči o dítě bude podílet, zda plánujete opustit zaměstnání atd.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

II. PŘEDSTAVY O PŘIJATÉM DÍTĚTI

Uveďte své představy o přijímaném dítěti/dětech (např. věk, jaké zdravotní omezení u přijímaného dítěte jste připraveni zvládnout apod.), zda máte zkušenosti s výchovou dětí v náhradní péči, eventuálně s problémy ve výchově dětí; atd.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Potvrzuji, že údaje, které jsem uvedl/a jsou pravdivé a jsem si vědom/a toho, že uvedení nepravdivých údajů může mít za následek nezařazení nebo vyřazení mé žádosti o zprostředkování náhradní rodinné péče.

Souhlasím s uchováním a zpracováním osobních údajů uvedených v dotazníku v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, v platném znění.

Datum:

Podpis žadatele:

Podpis žadatelky: